

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
Кафедра дошкільної та початкової освіти**

**Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
Кафедра дошкільної та початкової освіти**

**Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В. О. Сухомлинського
Відділення спеціальності «Дошкільна освіта»**

**Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка
Кафедра дошкільної освіти**

**Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Кафедра дошкільної та початкової освіти**

**Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра дошкільної педагогіки, психології та фахових методик**

**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра дошкільної освіти**

**Маріупольський державний університет
Кафедра дошкільної освіти**

**Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
Кафедра теорії та методики дошкільної освіти**

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

*Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
17 квітня 2025 р.*

(електронне видання)

Кропивницький – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА ФАХОВИХ МЕТОДИК

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

*Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
17 квітня 2025 р.*

(електронне видання)

Кропивницький – 2025

УДК 373.2.091.12:005.745]:004.77(062.552)

Стратегії розвитку дошкільної освіти в умовах сьогодення: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції 17 квітня 2025 р. / Упоряд.: О. О. Горська, Н. В. Котелянець; [голов. ред. О. О. Горська] (електронне видання). Кропивницький: ФОП Піскова М. А., 2025. 64 с.

До збірника ввійшли тези виступів учасників III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Стратегії розвитку дошкільної освіти в умовах сьогодення». У матеріалах висвітлюються сучасні питання та досягнення пов'язані з різними актуальними аспектами, напрямками та підходами в галузі дошкільної освіти. Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, докторантам, аспірантам, студентам, педагогам-практикам і всім, хто цікавиться питаннями розвитку дошкільної освіти в сучасних умовах.

Головний редактор:

Горська О. О. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Редакційна колегія:

Гаврилюк С. М. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань.

Гнізділова О. А. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної освіти, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, м. Полтава.

Довга Т. Я. – докторка педагогічних наук, професорка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Зданевич Л. В. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький.

Кондратова В. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти, Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», м. Кропивницький.

Котелянець Н. В. – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Котелянець Ю. С. – докторка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Кругтій К. Л. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри дошкільної освіти, Маріупольський державний університет, м. Маріуполь.

Литвин А. В. – директор Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В. О. Сухомлинського, м. Олександрія.

Павлущенко Н. М. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми.

Прибора Т. О. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Радул О. С. – докторка педагогічних наук, професорка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Чаговець А. І. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності, зміст публікацій, правдивість інформації, цитат, покликань на літературні джерела й інших поданих відомостей несуть автори та наукові керівники студентських публікацій

Рекомендовано до друку вченою радою
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
(Протокол № 13 від 28.04.2025)

© Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
Кафедра дошкільної та початкової освіти, 2025

ЗМІСТ

<i>Бикова Олена Олександрівна, Максимова Літта Єгорівна</i> РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	5
<i>Васильчак Яніна В'ячеславівна</i> ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ Й РОЗВИТКУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗДО.....	8
<i>Гагаріна Наталія Павлівна, Мезенцова Юлія Сергіївна</i> ДЕМОКРАТИЧНА СПІЛЬНОТА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: БЕЗПЕКА, ЦІННОСТІ ТА ГРА	11
<i>Гриценко Оксана Олександрівна</i> ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	15
<i>Зімакова Лілія Василівна, Карапузова Ірина Валеріївна, Ковалевська Наталія Володимирівна</i> ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	18
<i>Зубалій Алла Олександрівна</i> ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	22
<i>Кисленко Ніна Володимирівна</i> МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	26
<i>Кондратова Вікторія Вадимівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	29
<i>Котелянець Наталка Валеріївна</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	33

Мартін Аліна Миколаївна

ЕКОЛОГО-РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК СКЛАДНИК
ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 37

Мендіковська Лідія Іванівна

ФІЛОСОФІЯ КАЗОК В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО СТАНОВЛЕННЯ
ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ 40

Нагорна Любов Миколаївна

ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК
ЄДИНИЙ РОЗВИВАЛЬНИЙ ПРОСТІР 43

Петричка Софія Іллівна

ВПЛИВ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК
ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 46

Скуренко Світлана Леонідівна

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ 50

Стреленко-Гур'єва Уляна Вікторівна

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК НАДІЙНИЙ ПОМІЧНИК
МУЗИЧНОГО КЕРІВНИКА У ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ
МУЗИЧНОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ДИТЯЧОГО САДКА 53

Шуляк Яна Олексіївна

ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ ЗВУКІВ, РЕЛАКСАЦІЙНОЇ МУЗИКИ
ТА ЗВУКОВИХ КАЗОК ДЛЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ
ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ДІТЕЙ 56

Якименко Оксана Миколаївна

ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК КОМПЛЕКСНЕ СЕРЕДОВИЩЕ
РОЗВИТКУ ДИТИНИ..... 59

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 62

Бикова Олена Олександрівна

Олександрійський педагогічний фаховий коледж
імені В. О. Сухомлинського

(м. Олександрія, Кіровоградська обл., Україна)

Максімова Літта Єгорівна

Олександрійський педагогічний фаховий коледж
імені В. О. Сухомлинського

(м. Олександрія, Кіровоградська обл., Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В.О. Сухомлинського реалізує аспекти освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» шляхом модернізації компетентнісної підготовки здобувачів освіти через набуття інтегральної, загальних та спеціальних компетентностей у галузі дошкільної освіти, формування системи знань, умінь і навичок, необхідних для розуміння природи дітей дошкільного віку, та успішної реалізації сформованих компетентностей під час виконання професійної діяльності.

Компетентнісний підхід до підготовки вихователів закладів дошкільної освіти спрямовано на формування здатності майбутніх фахівців реалізовувати освітні програми, адаптувати методики під індивідуальні особливості дітей, упроваджувати моделі ефективної взаємодії зі суб'єктами освітнього процесу. Методично-практичний аспект, як складник компетентнісного підходу фахівців закладів дошкільної освіти, є актуальним елементом професійної підготовки здобувачів освіти, оскільки саме через практичну діяльність при методичному супроводі майбутній вихователь закладу дошкільної освіти опановує сучасними стратегіями, методиками, техніками виховання та навчання; набуває практичного досвіду роботи з дітьми дошкільного віку; формує навички аналізу на основі інтересів і потреб суб'єктів педагогічних ситуацій, вдосконалює навички швидкості у прийнятті правильних рішень, усвідомлює власну відповідальність.

Необхідність упровадження цього підходу висвітлено в достатній кількості методичних джерел, зокрема: у працях Г. В. Беленької та О. А. Половіної [3] наголошується на необхідності впровадження компетентнісного підходу у процес підготовки вихователів, акцентуючи на зв'язку між теоретичними знаннями та практичними навичками. Л. Л. Хоружа [5] зазначає, що використання інтерактивних методів в

освітньому процесі значно підвищує рівень якості засвоєння знань студентами та сприяє розвитку методичних компетентностей.

Попри численні дослідження, недостатньо висвітлені такі аспекти: методичне забезпечення формування практичних компетентностей у майбутніх вихователів, використання цифрових технологій в освітньому процесі для підвищення ефективності методичної підготовки, інтеграція сучасного педагогічного досвіду в систему підготовки фахівців закладів дошкільної освіти з урахуванням вимог професійного стандарту [4].

Метою статті є ілюстрація шляхів реалізації компетентнісного підходу задля якісної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти. Для досягнення мети необхідно проаналізувати основні компоненти підготовки майбутніх вихователів і зорієнтувати їх на трудові функції, визначені професійним стандартом.

Компетентнісний підхід передбачає поєднання теоретичних знань із практичним досвідом, що є необхідним для формування професійної компетентності. Наведемо приклад шляхів формування основних компонентів цього підходу:

– методична компетентність: здатність обирати та адаптувати освітні методики відповідно до індивідуальних особливостей дітей щодо підготовки та організації занять, екскурсій, спостережень, заходів життєдіяльності в закладах дошкільної освіти (ЗДО), оперативне впровадження ідей ментального здоров'я, безпеки в умовах воєнного стану, культури харчування тощо – тренінгові заняття акваріуми, практикуми, створення карт, лепбуків;

– практична компетентність: уміння застосовувати отримані знання в сучасному середовищі ЗДО – методичні кейси, алгоритми дій щодо виконання програмових завдань різних видів практики, методичні комікси, меми, порадики для проведення заходів життєдіяльності, критерії оформлення демонстраційного та роздаткового матеріалу, ефективного й безпечного середовища;

– діагностична компетентність: навички аналізу рівня розвитку дитини та корекції освітнього процесу – створення діагностичних програм, щотижневих облікових карт, характеристик дітей дошкільного віку, алгоритмів спостережень та аналізу особистих і родинних портфоліо.

Одним з ефективних методів професійного становлення майбутніх вихователів ЗДО є розробка здобувачами освіти власних проєктів, інноваційних освітніх продуктів, які можуть бути впроваджені в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, наприклад: «Таємниці води», «Життя комах», «Добрі справи», «Світ професій», «Світ казок», «Від зернятка до хліба», «Мій спортивний день». Дієвість підтвердив і метод кейс-стаді, який передбачає аналіз педагогічних задач і на їх основі пошук оптимальних

рішень з актуальних проблем дошкільної освіти, а саме: замкнена дитина, конфлікти між дітьми, гіперактивна дитина, дефіцит родинного спілкування.

Упровадження інтерактивних технологій (ділові ігри, моделювання педагогічних ситуацій, проєктування моделей поведінки, організація дискусійних паралелей в реальному часі) максимально орієнтує на виконання трудових функцій. Наведемо приклад таких видів діяльності: перша зустріч з групою, планування заняття, організація сюжетно-рольової гри. Під час проходження педагогічної практики забезпечується психологічна підтримка, надається консультаційна, методична та організаційна допомога з боку викладачів, методистів і досвідчених вихователів, організовуються наставницькі тренінги.

Реалії сучасного життя потребують використання цифрових технологій для підготовки майбутніх вихователів через інтеграцію мультимедійних платформ, електронних навчальних ресурсів та інтерактивних інструментів в освітньому процесі. На онлайн-платформах Google Classroom, Moodle можливе проведення практикумів, конференцій, вебінарів, онлайн-курсів для самоосвіти майбутніх вихователів, створення інтерактивних освітніх проєктів. Широкий є спектр використання відеоуроків, презентацій, електронних посібників, дослідження здобутків міжнародних технологій дошкільної освіти можливих для впровадження в освітньому процесі України.

Отже, реалізація компетентнісного підходу сприяє підвищенню рівня якості методичної та практичної підготовки фахівця з урахуванням вимог професійного стандарту вихователя закладу дошкільної освіти.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: <https://surl.li/zdawhy>
2. Бібік Н. М., Єрмаков І. Г., Овчарук О. В. Компетентнісна освіта – від теорії до практики. Київ: Плеяда, 2005. 120 с.
3. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку : компетентнісний підхід / за заг. ред. Г. В. Беленької, О. А. Половіної. Київ : Університет, 2015. 244 с.
4. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», затверджений наказом Міністерства економіки України 19 жовтня 2021 року № 755-21. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/357-nakaz_755.pdf
5. Хоружа Л. Л. Інтерактивні методи навчання в підготовці педагогів дошкільної освіти. *Вісник педагогічних наук*. 2019. № 7. С. 27–32.

Васильчак Яніна В'ячеславівна
Олександрійський педагогічний фаховий коледж
імені В. О. Сухомлинського
(м. Олександрія, Кіровоградська обл., Україна)

ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ Й РОЗВИТКУ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗДО

У сучасному світі пріоритетним напрямом освітньої політики є забезпечення якісного дошкільного виховання та розвитку дітей. Заклади дошкільної освіти (ЗДО) стають не лише місцем перебування дитини, а середовищем всебічного розвитку особистості. У зв'язку з цим актуальним є питання впровадження ефективних педагогічних технологій, що сприяють гармонійному розвитку, соціалізації та підготовці дитини до подальшого життя.

Сутність педагогічних технологій у ЗДО.

Педагогічна технологія – це системний спосіб організації освітнього процесу, що гарантує досягнення запланованих результатів. У ЗДО ці технології спрямовані на розвиток мислення, мовлення, емоційної сфери, фізичних та соціальних навичок дітей [2].

Основні технології виховання і розвитку в ЗДО.

Ігрові технології.

Гра – провідна діяльність у дошкільному віці. Через гру діти пізнають світ, формують навички спілкування, розв'язують проблеми. Сюди входять сюжетно-рольові, дидактичні, народні та настільні ігри.

Особливості роботи, які повинен застосовувати педагог.

Вихователь виступає організатором та активним учасником гри. Ігри плануються відповідно до освітньої теми тижня. Забезпечується зміна ігор протягом дня для розвитку різних навичок. Використовуються ігрові завдання для формування норм поведінки. Яскравими прикладами можуть бути такі ігри: сюжетно-рольова гра «Лікарня»: діти вживаються в ролі лікарів і пацієнтів, вчаться емпатії, правилам поведінки в суспільстві. Настільно-друковані ігри: «Знайди пару», «Що змінилось?» – розвивають пам'ять і уважність. Рухливі ігри на вулиці: «Лисиця і зайці», «Хто швидше?» – сприяють фізичному розвитку, координації рухів.

Технологія розвивального навчання.

Така технологія спрямована на розвиток логічного мислення, уяви, пам'яті. Однією з найвідоміших є методика Л. В. Занкова, яка базується на високому рівні труднощів, швидкому темпі навчання та провідній ролі теоретичних знань.

За цією технологією заняття побудовані на постійному створенні ситуації вибору. Застосовується принцип «від складного до простого» для мотивації. Розв'язання задач супроводжується обговоренням і міркуванням. Використовується зворотний зв'язок для самокорекції дитини. Прикладами окремих вправ можуть бути: завдання на логічне мислення: «Чим схожі й чим відрізняються предмети?»; проблемні ситуації: «Що буде, якщо не поливати рослину?» – розвивають критичне мислення; математичні ігри: «Порахуй і знайди», «Відгадай число» – розвивають логічні навички.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

ІКТ урізноманітнюють форми подачі інформації, роблять заняття більш привабливими. Наприклад, використання інтерактивних дощок, навчальних мультфільмів, програм для розвитку логіки та мовлення. Найважливіші аспекти у роботі ІКТ: використовуються як допоміжний інструмент до заняття. Вибір матеріалів відповідає віковим особливостям. Після перегляду обов'язкове обговорення побаченого. Забезпечується баланс між екранним часом і живим спілкуванням. Наприклад, інтерактивні презентації та навчальні мультфільми (серія «Уроки тітоньки Сови»); електронні дидактичні ігри: програми «Логіка для малят», «Абетка»; інтерактивні панелі з сенсорними завданнями, які діти виконують разом із вихователем.

Технології сенсорного розвитку.

Сенсорний розвиток відіграє важливу складову частину та основу формування особистості: без розвинутих органів чуття не може бути інтелекту і вихованої людини. Чуттєве сприймання є основою розумового і морального життя. Технології сенсорного розвитку застосовуються в молодших групах для формування уявлень про кольори, форми, величини, простір. Часто використовуються дидактичні матеріали М. Монтессорі [3], блоки Дьенеша тощо.

Сенсорні завдання проводяться в ігровій формі через дослідження. Особлива увага звертається на безпеку та гігієну матеріалів, організацію спеціального сенсорного куточка, уважне спостереження за реакцією дитини на різні стимули. Прикладом таких завдань можуть бути: методика М. Монтессорі: рамки-вкладиші, шорсткі букви, сенсорні доріжки. Блоки Дьенеша допомагають розрізняти колір, форму, розмір. Ігри з крупами, піском, водою: «Знайди іграшку», «Пересип у склянку» – формують дрібну моторику та сенсорну чутливість.

Технології емоційного розвитку.

Розвиток емоційного інтелекту стає важливим складником сучасної дошкільної освіти. Арт-терапія, казкотерапія, психогімнастика допомагають дітям розпізнавати й виражати емоції, взаємодіяти з іншими. Технології емоційного розвитку проводяться в атмосфері довіри й емоційної безпеки. Вихователь моделює вираження емоцій і приймає їх у дітей. Вправи

включають невербальні методи (жести, міміка), інтегруються з іншими видами діяльності (музика, фізкультура). Наприклад, казкотерапія: читання історій з обговоренням героїв «Чому Зайчик образився?», арт-терапія: малювання настрою, ліплення емоцій, психогімнастика: «Покажи, як ти злишся, радієш, сумуєш», ігри з емоційними картками: «Впізнай емоцію», «Що відчуває герой?».

Здоров'язбережувальні технології.

Здоров'язбережувальні технології – це такий напрям, який пронизує всі сфери навчання, виховання, соціалізації та наявний у будь-якому закладі. Поняття здоров'я для нас є сьогодні дуже важливим, актуальним та досить складним, бо визначає майбутнє країни, генофонд нації, науковий та економічний потенціал суспільства. Такі технології включають фізичну активність, рухливі ігри, дихальні вправи, правильне харчування, режим дня – усе це формує культуру здоров'я у дітей. Основні правила здоров'язбереження: дотримується режим дня і фізичної активності; заняття поєднуються з розповідями про користь здоров'я; вправи проводяться щодня й адаптуються до стану дітей; вихователь слугує прикладом дбайливого ставлення до себе.

Прикладом такої технології можуть бути: гімнастика після сну; дихальні вправи: «Квіточка вдихає аромат»; пальчикова гімнастика, яка стимулює розвиток мовлення; релакс для дітей: «Поза дерева», «Кішка» – сприяє спокою та гнучкості; релаксаційні хвилинки: прослуховування спокійної музики, візуалізації.

Отже, комплексне використання сучасних педагогічних технологій у ЗДО сприяє повноцінному розвитку дитини як гармонійної особистості. Важливо, щоб ці технології були адаптовані до вікових особливостей дошкільників, забезпечували індивідуальний підхід та створювали умови для творчої самореалізації кожної дитини.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Київ: Либідь, 2003.
2. Білан Н. М. Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті. Харків: Основа, 2018.
3. Монтессорі М. Методика Монтессорі в практиці дошкільного виховання. Львів: Світ, 2010.

Гагаріна Наталія Павлівна

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

(м. Кропивницький, Україна)

Мезенцова Юлія Сергіївна

Комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 25
«Казковий» Кропивницької міської ради»

(м. Кропивницький, Україна)

ДЕМОКРАТИЧНА СПІЛЬНОТА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: БЕЗПЕКА, ЦІННОСТІ ТА ГРА

Проблема. Розвинене вміння жити разом з іншими людьми (в сім'ї, колективі, суспільстві), навчитися розуміти себе, вміти демонструвати свої сильні сторони, реалізовувати свої життєві прагнення та досягати цілей – все це є ознаками демократичного суспільства, до якого сьогодні прагне вся Україна, включаючи дошкільня. Виховання зрілої, відповідальної, гармонійно розвиненої особистості є важливою сходинкою до демократії.

Даному питанню наразі приділяється увага в усіх ланках освіти. Н. Латигіна, Т. Піроженко, О. Хартман окреслюють складник освіти для демократичного суспільства, основні поняття демократії, головні її виміри та ін.

Метою нашого дослідження є розкриття можливостей організації демократичного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти, окреслення методів й прийомів щодо формування соціально-емоційних навичок позитивної безпечної взаємодії в колективі.

Виклад основного матеріалу. Доступ до якісної освіти в демократичному суспільстві є однією з найважливіших передумов розвитку особистості та досягнення нею успіху у житті. Освіта України наразі перебуває на етапі формування демократичного середовища на всіх її рівнях, починаючи з дошкільної. Дошкільне дитинство – важливий період для формування особистості дитини, її громадянських компетентностей, демократичних цінностей. На їх формування впливає навколишнє середовище, події та беззаперечно той дорослий, який знаходиться поруч. Ми живемо в період воєнних дій, в умовах надзвичайних ситуацій, але всі мріємо розвиватись у вільній та безпечній демократичній країні. Тому цінною і життєвою потребою стає формування в дітей національної

ідентичності й активної громадянської позиції. Саме ці складники для наймолодших громадян України є як ніколи актуальними й в сьогоденні, і для демократичного майбутнього країни.

Демократизацію дошкільної освіти визначають як систему заходів, спрямованих на впровадження елементів демократизації в ЗДО, де кожен учасник освітнього процесу має право на справедливе ставлення та рівний доступ до повноцінної участі в усіх аспектах життя закладу [1]. Діти повинні мати однакові можливості бути почутими, побаченими, залученими до участі у житті групи. Для досягнення таких цілей необхідна регулярна комунікація дітей з батьками, педагогами, однолітками. Важливим етапом у створенні комфортного середовища є врахування ініціативи дітей та побудова взаємодії дорослого й дитини на засадах довіри, поваги. Розв'язання проблем соціально-морального, комунікативного спрямування є складниками набуття соціального досвіду кожною конкретною дитиною.

Для розвитку дошкільного закладу як демократичної спільноти потрібно враховувати насамперед, ініціативи дітей, тому важливим питанням демократизації дошкільної освіти є робота з батьками, донесення до їх відома філософії роботи закладу з цього питання та цінності, які ми сповідуємо, опитування й обговорення питань, які зацікавили батьківську спільноту, врахування їх побажань щодо виховання дітей. Це:

- важливість врахування різноманітностей, бо всі ми різні та особливі, унікальні;
- повага до інших, вміння робити вибір, розвиток впевненості у власних силах, розвиток власної самооцінки та вміння слухати й чути інших, поважати себе й інших.

Розвиток таких вмінь вимагає гнучкості від самого педагога та освітнього простору, який ми вибудовуємо. Тому, дошкільна освіта має допомогти дітям усвідомити та сприйняти цінності демократичного громадянства. Роль педагога – створити середовище, де кожна дитина відчуватиме повагу та розумітиме власну цінність та унікальність. Педагог повинен відчувати радість від того, що роблять діти. Демократичні підходи в вихованні застосовуються саме під час гри. В іграх діти адаптуються, проходять соціалізацію, ознайомлюються з моделлю світу та взаємодіють, що сприяє формуванню ключових компетентностей.

Спільні ігри та веселощі підкреслюють теплі та дружні стосунки між педагогами й дітьми, заохочують співпрацю у групі. Немає нічого

кориснішого, ніж ділити радість із дитиною, яка складає розповідь, жартувати з нею, розповідати про захоплення. Вихователь, який передає свій ентузіазм дітям, робить навчання захопливим та життєво важливим.

Інтереси дитини завжди на першому місці. Діти навчаються під час гри, екскурсії, прогулянки, конструювання, малювання чи співу. Розвиваючи дитячий садок як демократичну спільноту, необхідно залучати дітей до планування освітньої діяльності, враховуючи їх побажання, інтереси. Таким чином, практикуємо проведення демократичного голосування: «Малюємо завтра білочку чи котика?», а діти підняттям рук чи будь-який інший спосіб (кольорові цеглинки, сигнальні картки, фішки тощо) показують, що їм більше до вподоби. Плануючи ігрову діяльність, запитуємо у дітей, чим вони хочуть займатися сьогодні, у які ігри грати, які іграшки, конструктори, пазли їм сьогодні хочеться отримати. Таким чином, створюється комфортне для дітей середовище, в якому цікаво кожному.

Створюючи гармонійне середовище, визначаємо, що є найважливішим у житті та розвитку дитини, що хочемо отримати в результаті виховних впливів, які сутнісні характеристики ефективної взаємодії можемо запровадити в життя групи дітей та сімейні стосунки батьків із дітьми. Включаємо механізми самовиховання й особистісного зростання дорослої людини, актуалізуємо позитивний досвід родинного виховання та формуємо установки, правила та звички ефективної взаємодії дорослого з дитиною [2].

До кожної дитини необхідно ставитись так, щоб підтримувати її гідність. Важливим є формування уявлення дитини про себе, здійснення самооцінки, розвиток соціальних навичок комунікації з ровесниками та дорослими, соціальних навичок самозбереження, підтримки та розвитку свого прагнення бути активним суб'єктом життєдіяльності, виховання елементарного самоконтролю і саморегуляції поведінки в дитячому колективі.

Прийняття рішень є основою для створення групи орієнтованої на дитину. Одним із важливих чинників для розвитку самовизначення і самоактуалізації дітей є забезпечення можливості здійснювати вибір у дошкільній групі й, відповідно, приймати самостійні рішення, усвідомлюючи при цьому їх наслідки [3]. Вибір діяльності, матеріалів, продуктів, одягу допомагає дітям у безпечний та структурований спосіб практикувати процес прийняття рішень. Вони вчаться брати відповідальність за власний вибір і розуміти наслідки дій. Заняття дають чимало можливостей

дітям робити вибір: коли сісти в коло, з ким гратися на ігровому майданчику; кидати м'яч чи стрибати на скакалці, що ліпити з глини. Практика створення осередків діяльності у групі дає дітям можливість висловитися, де вони хочуть гратися та вчитись. Таким чином, діти у групах, де наявний вибір в освітньому середовищі розвитку, зможуть оцінювати виклики й переваги зробленого вибору та прийматимуть рішення у дорослому віці.

Підсумовуючи, зауважимо про те, що Україна перебуває у процесі стрімких соціально-економічних змін та надзвичайно гостро відчуває потребу підготовки й виховання нової генерації громадян на засадах цінностей демократичного суспільства – верховенстві прав людини, рівності та взаємної відповідальності. Тож пам'ятаймо, що поведінка дорослої людини та її ставлення є взірцем для наслідування малечі. І коли ми ставимося до кожної дитини з гідністю та повагою, діти вчаться приймати інших: дитину, яка біжить повільно; дитину, яка гарно малює; та навіть дитину з поведінкою, що значно відрізняється від інших. Коли діти бачать і усвідомлюють, що кожного з них приймають та поважають, вони відчувають комфорт та безпеку, де можуть вільно гратися, спілкуватися, розвивати власні інтереси та здібності.

Література

1. Культура демократії в дошкіллі / уклад. К. І. Ванько. Черкаси: КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2024. 174 с.
2. Піроженко Т. О. Методичний посібник до парціальної програми з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей віком від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом» / Т. О. Піроженко, О. Ю. Хартман, К. В. Палієнко, М. В. Павленко. Київ: Алатон, 2016. 112 с.
3. Середовище, що належить дітям: poradnik для педагогів закладів дошкільної освіти. URL: <https://is.gd/dckIgQ>

Гриценко Оксана Олександрівна
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Постановка проблеми. Формування діалогічної компетенції у старших дошкільників є важливим завданням сучасного дошкільного закладу, оскільки уміння ефективно спілкуватися, висловлювати свої думки та розуміти інших є ключовим для успішної соціалізації та подальшого навчання дитини. У цьому контексті, пошук ефективних педагогічних підходів, що сприяють розвитку цих навичок, є особливо актуальним. Одним із перспективних напрямів є використання інтерактивних методів навчання, які за своєю суттю передбачають активну взаємодію між учасниками освітнього процесу. Саме така взаємодія створює сприятливі умови для розвитку комунікативних здібностей дітей.

Аналіз досліджень. Дослідження інтерактивних методів навчання було предметом уваги багатьох вчених, як у вітчизняній, так і в закордонній педагогіці. Сучасні дослідження підтверджують ефективність інтерактивних методів у формуванні комунікативних навичок дітей дошкільного віку. У працях А. М. Богуш розкриваються особливості розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку в контексті різних видів діяльності [1]; Н. В. Гавриш підкреслює важливість створення мовленнєвого середовища, насиченого різноманітними формами спілкування, для успішного формування діалогічної компетенції [2]; О. М. Олійник наголошує на значенні ігрової діяльності як провідної у дошкільному віці та її потенціалі для розвитку комунікативних навичок через рольові ігри та ігри-драматизації [3].

Мета статті – дослідити вплив інтерактивних методів навчання на формування діалогічної компетенції старших дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Розвиток діалогічної компетенції у старших дошкільників – це не лише навчання говорити, але й розуміти, слухати, висловлювати свої думки та почуття, реагувати на висловлювання співрозмовника, ставити запитання та відповідати на них, дотримуватися елементарних правил спілкування. Саме інтерактивні методи навчання

допомагають дітям розкрити свій комунікативний потенціал через активну участь у різних видах діяльності.

Інтерактивні методи навчання – це способи організації навчальної діяльності, які передбачають активну і різнобічну взаємодію між учасниками освітнього процесу. Їх характерними рисами є:

1. Активність учасників – діти не є пасивними слухачами, а беруть активну участь у процесі навчання.

2. Взаємодія – навчання відбувається через спілкування та обмін думками між дітьми та педагогом, а також діти навчаються працювати в команді, домовлятися, враховувати думку інших.

3. Проблемність – часто навчання будується на вирішенні проблемних ситуацій, що стимулює мислення та пошук рішень.

4. Емоційна залученість – інтерактивні методи сприяють створенню позитивної емоційної атмосфери, що підвищує мотивацію до навчання.

Одним із ключових аспектів інтерактивного навчання є створення атмосфери довіри та підтримки, де кожна дитина відчуває себе важливою та цінною. Це сприяє розвитку їхньої самооцінки та впевненості у собі, що є важливим для ефективного спілкування. Коли дитина не боїться зробити помилку, вона більш охоче висловлює свої думки та бере участь у діалозі. Педагог у цьому контексті виступає не як транслятор знань, а як модератор, який заохочує дітей до спілкування, ставить проблемні запитання, підтримує їхні ініціативи та допомагає знаходити спільні рішення.

Використання інтерактивних методів, таких як рольові ігри, дискусії, проекти та групові завдання, дозволяє дітям активно практикувати свої комунікативні навички в умовах, наближених до реального життя. У рольових іграх діти мають змогу приміряти на себе різні соціальні ролі, що сприяє розвитку емпатії, розуміння почуттів інших та вмінню будувати діалог відповідно до ситуації. Дискусії вчать дітей аргументувати свою думку, слухати та поважати погляди інших, знаходити компроміси. Проекти та групові завдання вимагають від дітей співпраці, обговорення планів дій, розподілу обов'язків та узгодження результатів, що безпосередньо впливає на розвиток їхньої діалогічної компетенції.

Важливим є використання інтерактивних технологій, таких як мультимедійні презентації, відеоролики та інтерактивні ігри. Вони роблять навчання цікавим та захопливим, а також сприяють розвитку критичного мислення та творчих здібностей дітей. Наприклад, використання

мультимедійних презентацій з різними ситуаціями спілкування може стати основою для подальшого обговорення та аналізу ефективних і неефективних моделей діалогу. Інтерактивні ігри можуть моделювати різні комунікативні ситуації, в яких діти мають знаходити спільну мову та розв'язувати конфлікти.

Висновки. Інтерактивні методи навчання є ефективним засобом для розвитку діалогічної компетенції у старших дошкільників. Вони сприяють активній участі дітей у навчальному процесі, розвитку їхніх комунікативних навичок, емпатії та соціальної компетентності. Використання інтерактивних технологій робить навчання цікавішим і сприяє розвитку критичного мислення та творчих здібностей. Важливо створювати сприятливе освітнє середовище, де кожна дитина відчуває себе цінною, що сприяє розвитку їхньої самооцінки та впевненості у собі, а педагог виступає як партнер та модератор, який підтримує ініціативу дітей та заохочує їх до активного спілкування.

Література

1. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку. Київ: Генеза. 2014. 160 с.
2. Гавриш Н. В. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання. Київ: Просвіта, 2007. 248 с.
3. Олійник О. М. Театрально-ігрова діяльність в умовах дошкільного навчального закладу: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: 2017. 163 с.

Зімакова Лілія Василівна

Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

Карапузова Ірина Валеріївна

Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

Ковалевська Наталія Володимирівна

Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДІ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ПЕРЕВАГИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна дошкільна освіта спрямована на формування активної, креативної та самостійної особистості, здатної до розв'язання різноманітних проблем у реальному житті. Одним з ефективних методів розвитку таких навичок є проєктна діяльність, що передбачає інтеграцію знань, розвиток самостійності та творчості дітей. В умовах воєнного стану в ЗДО проєктний метод набуває особливої актуальності.

Короткий огляд публікацій. Метод проєктів уперше був запропонований американським педагогом Джоном Дьюї та його послідовником Вільямом Кілпатріком. В Україні ця методика активно розвивається завдяки працям А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Т. Поніманської, які наголошують на важливості інтеграції проєктної діяльності в освітній процес ЗДО. Однак, всупереч численним дослідженням, все ще залишається проблема практичного впровадження проєктного методу у ЗДО з огляду на сучасні виклики.

Метою є аналіз переваг проєктної діяльності у дошкільній освіті та визначення ефективних шляхів її реалізації в умовах воєнного стану.

Завдання: розглянути ключові особливості проєктної діяльності у ЗДО; визначити основні переваги методу проєктів для розвитку дошкільників; визначити виклики організації проєктної діяльності в умовах воєнного стану; запропонувати практичні рекомендації щодо ефективного впровадження проєктного методу.

Виклад основного матеріалу. Проєктна діяльність у ЗДО передбачає спільну активну роботу дітей, вихователів, працівників освітньої установи,

громадських діячів та батьків у створенні певного продукту або розв'язанні проблемної ситуації. Основними видами проєктів у дошкільному віці є: дослідницькі (вивчення природних явищ, аналіз екологічних проблем); творчі (створення аплікацій, книжок, інсценізація казок); пізнавальні (проєкти, що спрямовані на розширення знань дітей про світ); соціальні (участь у благодійних акціях, екологічних ініціативах).

Застосування методу проєктів у дошкільній освіті має низку переваг: по-перше, стимулюється розвиток пізнавальної активності – діти отримують новий досвід через самостійне дослідження; по-друге, активно відбувається соціалізація дітей, формуються комунікативні навички, оскільки спільна діяльність сприяє вмінню працювати в команді, планувати та узгоджувати дії в спілкуванні; по-третє, організовуються різні види діяльності – проєктна діяльність об'єднує гру, малювання, конструювання, музику тощо; по-четверте, посилюється мотивація до навчання – діти краще засвоюють інформацію, коли можуть самостійно брати участь у її пошуку; по-п'яте, розвиваються самостійність і відповідальність – діти вчаться приймати рішення і бачити наслідки своїх дій.

Для успішного впровадження проєктної діяльності необхідна поетапність. Розглянемо елементарний етапний кейс проєктної діяльності у ЗДО:

I етап. Планування проєкту: вибір теми, цікавої для дітей; постановка основної проблеми; визначення очікуваних результатів.

II етап. Організація роботи: формування мікрогруп (за інтересами дітей); розподіл завдань між дітьми та педагогами; використання інтерактивних (бесіди, моделювання ситуацій) та інтегрованих (концептуальна карта, дерево цілей) методів.

III етап. Виконання проєкту: спостереження та експериментальна діяльність; малювання, створення поробок, проведення театралізованих вистав; виготовлення лепбуку, інтелектуальної карти, книжки-малютки; підготовка презентації результатів.

IV етап. Презентація та рефлексія: демонстрація результатів (оформлення виставки, відеозвіт, казкова вистава тощо); аналіз досягнень, обговорення з дітьми, педагогами та батьками.

На основі аналізу науково-педагогічної літератури щодо проєктної діяльності у ЗДО та реалій життєдіяльності українських педагогів та дітей, можна виокремити такі виклики її організації в умовах воєнного стану:

– психологічний стан дітей та педагогів: діти можуть переживати стрес, тривожність, страхи, що впливають на їхню здатність до навчання та

активної участі в проєктній діяльності; педагоги також зазнають емоційного вигорання через постійний психологічний тиск;

- обмеженість ресурсів: недостатнє матеріально-технічне забезпечення, зруйнована або пошкоджена інфраструктура ЗДО; відсутність доступу до необхідних навчальних матеріалів та інтерактивних технологій, коли діти перебувають в укриттях під час повітряної тривоги;

- проблеми з безпекою: постійні загрози обстрілів, необхідність адаптації освітнього процесу до умов укриттів; вимушені евакуації дітей та педагогів, що порушують сталі освітні процеси;

- дефіцит кадрів: виїзд кваліфікованих педагогів за кордон або до безпечніших регіонів; підвищене навантаження на тих педагогів, які залишаються працювати;

- зміни у складі дитячих колективів: вимушена міграція призводить до нестабільності в групах: постійний прихід і відхід дітей, необхідність інтегрувати дітей-переселенців; різний рівень підготовки дітей, що ускладнює організацію спільних проєктів;

- комунікаційні труднощі: обмежений контакт з батьками, які можуть перебувати в інших регіонах чи країнах; неможливість ефективної співпраці між педагогами через розподіленість колективів між ЗДО;

- адаптація проєктної діяльності до онлайн-формату: в умовах дистанційної освіти (або змішаного навчання) складно організовувати спільні творчі та дослідницькі проєкти; дошкільнятам важко працювати у віртуальному середовищі без постійної підтримки дорослих.

Визначимо можливі шляхи подолання викликів:

- використання ігрових та арт-терапевтичних методів для зниження рівня стресу у дітей;

- пошук альтернативних способів реалізації проєктної діяльності (наприклад, проєкти малими групами, використання підручних матеріалів);

- розробка проєктів, спрямованих на адаптацію дітей до нових умов життя (соціальні, екологічні ініціативи) – тіньовий театр у бомбосховищі, вирощування цибулі, розсади овочів у бомбосховищі;

- активне залучення батьків та волонтерських організацій для підтримки навчального процесу;

- використання цифрових інструментів для координації та комунікації між учасниками освітнього процесу.

Проєктна діяльність дошкільників в укритті має бути цікавою, безпечною та такою, що підтримує емоційний стан дітей. Вона може включати творчі, пізнавальні та рухові активності.

У результаті діти почуваються більш впевнено та спокійно в укритті; спільна діяльність допомагає їм підтримувати зв'язок одне з одним та з дорослими; простір стає більш затишним та комфортним. Такий підхід дозволяє не лише організувати цікаве дозвілля, а й підтримати психологічний стан дошкільників під час перебування в укритті. Врахування цих викликів і їхнє подолання допоможе забезпечити ефективну проєктну діяльність у ЗДО навіть у складних умовах воєнного стану.

Висновки, перспективи. У закладах дошкільної освіти під час воєнного стану проєктна діяльність залишається ефективним методом навчання, що сприяє всебічному розвитку дітей та допомагає їм адаптуватися до складних умов. Вона поєднує дослідження, творчість і інтерактивні технології, розвиваючи у малюків навички співпраці, самостійності та відповідальності. В умовах безпеки та психологічного комфорту важливо враховувати вікові особливості дітей, використовувати доступні та цікаві форми організації діяльності, а також активно залучати вихователів, батьків і дошкільників, створюючи для них підтримувальне освітнє середовище навіть в укриттях.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. 2021. URL: <https://surl.li/ajouyt>
2. Богуш А. М. Проєктно-мовленнєва діяльність вихователки-методиста закладу дошкільної освіти: категоріальний апарат дослідження. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського*. Випуск 1 (134). Одеса, 2021. С. 7–15.
3. Козак Л. В. Проєктна діяльність у закладах дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2022. 176 с.

Зубалій Алла Олександрівна

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У сучасних умовах інтенсивного розвитку освітньої галузі особливої актуальності набуває проблема підготовки висококваліфікованих фахівців дошкільної освіти, здатних ефективно розвивати творчі здібності дітей. Старший дошкільний вік є сенситивним періодом для розвитку творчого потенціалу особистості, коли закладаються основи креативного мислення, образної уяви та формуються перші творчі навички. Саме тому професійна підготовка майбутніх вихователів до розвитку творчих здібностей дошкільників потребує особливої уваги та систематичного вдосконалення.

Сучасна система дошкільної освіти стикається з численними викликами, пов'язаними з модернізацією освітнього процесу, впровадженням інноваційних технологій. Водночас педагогічна практика свідчить про наявність суттєвих суперечностей між сучасними вимогами до професійної готовності вихователів та реальним станом їхньої підготовки до формування творчих здібностей дітей. Це зумовлює необхідність детального аналізу проблем у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти та визначення шляхів їх подолання.

Творчі здібності є важливим компонентом гармонійного розвитку особистості дитини. У психолого-педагогічній літературі поняття «творчі здібності» визначається як комплекс індивідуально-психологічних особливостей, що забезпечують успішність виконання людиною творчої діяльності. Важливими складниками творчих здібностей є креативне мислення, розвинена уява, оригінальність, гнучкість та швидкість мислення, допитливість, здатність до генерування нових ідей та їх практичного втілення.

Старший дошкільний вік (5-6 років) характеризується інтенсивним розвитком пізнавальних процесів, формуванням емоційно-вольової сфери та активним становленням особистості дитини. У цей період діти демонструють підвищений інтерес до творчої діяльності, прагнуть до

самовираження через малювання, конструювання, ліплення, музичну діяльність, сюжетно-рольові ігри тощо. Саме в старшому дошкільному віці закладаються основи творчого світогляду, формується мотивація до творчої діяльності та розвиваються базові творчі навички.

Процес формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку має відбуватися систематично, з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини та із застосуванням різноманітних методів і форм роботи. Важливу роль у цьому процесі відіграє особистість вихователя, його професійна компетентність, творчий потенціал та педагогічна майстерність.

Аналіз сучасного стану підготовки фахівців дошкільної освіти свідчить про наявність низки проблем, які перешкоджають формуванню готовності майбутніх вихователів до розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. Дослідження освітніх програм закладів вищої освіти показує, що зміст професійної підготовки майбутніх вихователів не завжди відповідає сучасним вимогам щодо розвитку творчого потенціалу дітей. У навчальних планах підготовки фахівців дошкільної освіти спостерігається обмежена кількість дисциплін, спрямованих на формування творчої компетентності майбутніх вихователів. Відсутні спеціальні курси з методики розвитку творчих здібностей дітей, а зміст психолого-педагогічних дисциплін недостатньо орієнтований на підготовку студентів до творчої діяльності з дошкільниками. Крім того, існує проблема фрагментарності знань студентів щодо творчого розвитку дітей. Інформація про особливості формування творчих здібностей дошкільників розпорошена по різних дисциплінах, що ускладнює формування цілісного уявлення про цей процес та не сприяє систематичному опануванню відповідними компетентностями.

Недостатня увага приділяється формуванню у студентів теоретичних знань про сутність, структуру та особливості розвитку творчих здібностей дітей. Майбутні вихователі часто не володіють достатнім обсягом знань щодо психологічних механізмів творчості, вікових особливостей розвитку творчих здібностей та сучасних методик їх діагностики. Сучасний освітній процес у закладах вищої освіти часто характеризується домінуванням традиційних форм та методів навчання, які не сприяють розвитку творчого потенціалу майбутніх вихователів. Лекційні заняття переважно спрямовані на передачу теоретичних знань, а не на формування практичних навичок та вмінь студентів. Не повною мірою використовуються інтерактивні методи навчання, проєктні технології, проблемно-пошукові методи, які стимулюють розвиток креативного мислення студентів. Обмежене використання

інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки також негативно впливає на формування готовності майбутніх вихователів до інноваційної діяльності з дітьми.

Практична підготовка студентів також має суттєві недоліки. Обмежена кількість годин відведених на педагогічну практику не дозволяє майбутнім вихователям повноцінно опанувати методами та прийомами формування творчих здібностей дошкільників. Крім того, спостерігається розрив між теоретичною підготовкою та практичною діяльністю студентів у закладах дошкільної освіти. Практична підготовка майбутніх вихователів має особливе значення для формування їхньої готовності до розвитку творчих здібностей дітей. Однак аналіз організації педагогічної практики свідчить про наявність суттєвих недоліків у цьому аспекті професійної підготовки. Нечіткість завдань практики щодо творчого розвитку дітей, відсутність систематичного контролю за їх виконанням, формальний підхід до організації практичної підготовки – все це перешкоджає формуванню практичних навичок майбутніх вихователів у сфері розвитку дитячої творчості. Крім того, під час педагогічної практики студенти часто стикаються з невідповідністю між теоретичними знаннями, отриманими в закладі вищої освіти, та реальними умовами роботи в закладах дошкільної освіти. Це призводить до розчарування та зниження мотивації до професійної діяльності.

Важливою проблемою є недостатній рівень розвитку творчого потенціалу самих студентів – майбутніх вихователів. Дослідження показують, що значна частина студентів має середній або низький рівень розвитку творчих здібностей, що ускладнює формування їхньої готовності до розвитку творчості у дітей. Адже лише творчий педагог може виховати творчу особистість.

Серед причин недостатнього розвитку творчого потенціалу студентів можна виділити:

- стереотипність мислення, сформована під впливом традиційної системи освіти;
- недостатня мотивація до творчої діяльності;
- обмежений досвід участі у творчих проєктах та заходах;
- низький рівень розвитку креативних здібностей.

Для подолання виявлених проблем у підготовці майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку необхідно реалізувати комплекс заходів на різних рівнях освітнього процесу. Потрібно оновити зміст професійної підготовки майбутніх вихователів,

зокрема:

- ввести спеціальні курси з методики розвитку творчих здібностей дітей;
- посилити творчий компонент психолого-педагогічних дисциплін;
- інтегрувати інформацію про розвиток дитячої творчості в різні дисципліни для формування цілісного уявлення про цей процес;
- включити до навчальних планів дисципліни за вибором, спрямовані на формування творчої компетентності майбутніх вихователів.

Важливим напрямом удосконалення підготовки майбутніх вихователів є впровадження інноваційних технологій навчання, перегляд системи практичної підготовки майбутніх вихователів, розвиток їх творчого потенціалу.

Аналіз проблем підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку свідчить про необхідність системних змін у процесі професійної підготовки.

Подолання виявлених проблем можливе за умови реалізації комплексу заходів, спрямованих на оновлення змісту підготовки, впровадження інноваційних технологій, удосконалення практичної підготовки, розвиток творчого потенціалу студентів, формування їхньої психологічної готовності та реалізацію системного підходу до формування готовності майбутніх вихователів до розвитку творчих здібностей дітей.

Література

1. Богуш А. М. Підготовка майбутніх вихователів до розвитку дитячої творчості. Одеса: ПНЦ АПН України, 2020. 235 с.
2. Гавриш Н. В. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку: методичний аспект. Київ: Слово, 2021. 188 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті. Київ: Академвидав, 2019. 352 с.
4. Загарницька І. І. Підготовка студентів до формування творчих здібностей дітей дошкільного віку. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. 2020. № 2. С. 74–78.

Кисленко Ніна Володимирівна

Дошкільний навчальний заклад
комбінованого типу (ясла-садок) № 19 «Світлячок»
Смілянської міської ради Черкаської області
(м. Сміла, Черкаська обл., Україна)

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Освітній процес в умовах стрімких змін потребує постійного оновлення інструментарію. Педагогам необхідно шукати та застосовувати сучасні методи, що стимулюють інтерес до навчання, сприяють глибшому засвоєнню матеріалу, розкривають творчий потенціал та формують навички ефективної командної роботи.

Згідно з Концепцією дошкільної освіти, ключовим завданням є всебічний розвиток дитини, досягнення нею вікової зрілості через різні види діяльності, а також формування базових компетентностей, таких як комунікація, співпраця, креативність та критичне мислення, необхідних для успішного навчання на наступних етапах [1]. З метою забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти, відповідно до принципів Нової української школи, актуальним є використання ігрових, дослідницьких, проєктних та інших видів діяльності, а також інноваційних технологій, зокрема LEGO-технології, яка відкриває широкі можливості для формування базових компетентностей.

Аналіз досліджень та публікацій. На сьогодні питання можливостей використання LEGO-конструювання активно досліджується науковцями, серед яких В. Близнюк, О. Борук, Н. Волощенко, Ю. Катющева, О. Шаран, В. Шаран та ін. Практичний досвід впровадження конструкторів LEGO в освітній процес закладів дошкільної освіти та результати відповідних досліджень широко висвітлюються на сторінках фахової періодики педагогами-практиками, зокрема С. Безпалою, М. Губко, О. Костецькою, М. Стецьків та ін.

Мета статті – розгляд методичних особливостей застосування LEGO-технології у процесі формування базових компетентностей дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Як зауважують О. Шаран, В. Шаран та М. Стецьків, з огляду на психофізіологічні особливості дошкільників (домінування наочно-образного мислення), використання полісенсорних засобів навчання, таких як LEGO, сприяє інтеграції емоційної та когнітивної сфер. LEGO-технологія, що базується на конструюванні, забезпечує

естетичність, безпечність, ергономічність та багаторазовість використання, стимулюючи розвиток дрібної моторики, просторового та критичного мислення, уяви та креативності [3, с. 52].

Науковці LEGO-технологію визначають як сукупність інтерактивних та ігрових методів, що активізують моделювальну, творчо-продуктивну діяльність в збагаченому предметно-ігровому середовищі, сприяючи розвитку критичного мислення. Як складник STEAM-освіти, LEGO-технологія інтегрує природничі науки, технології, інженерію, мистецтво та математику, сприяючи розвитку креативності та технічних навичок [2, с. 430].

Парціальна програма «Безмежний світ гри з LEGO» реалізує завдання БКДО, спрямовуючись на розкриття та розвиток індивідуального потенціалу кожної дитини через ігровий досвід з LEGO.

Практичний досвід свідчить про ефективність реалізації принципу «навчання через гру» з використанням LEGO, що дозволяє моделювати математичні операції в навчально-пізнавальній діяльності. Дослідницький підхід, стимульований LEGO, заохочує дітей до експериментування та «відкриттів», сприяючи розвитку необхідних навичок.

Так, вправи з використанням LEGO для формування математичних уявлень включають кількість та лічбу; класифікацію та групування; порівняння груп предметів за кількістю та величиною; вивчення геометричних фігур; склад числа; моделювання реальних ситуацій (задачі); орієнтування у просторі; побудову симетричних зображень, лабіринтів та логічних ланцюжків тощо. Також LEGO-технологія може бути використана в проєктній діяльності, зокрема, у змаганнях між групами дітей.

Функціональний аналіз застосування LEGO-технології у формуванні базових компетентностей дітей дошкільного віку дозволяє виокремити наступні ключові функції:

- дидактична – забезпечення опанування лічильними навичками, просторовою орієнтацією, геометричними концептами, розв'язування навчальних задач та ін.;
- виконавча – активізація рухової діяльності, стимуляція продуктивної діяльності, моделювання, здійснення цілеспрямованого вибору дій;
- розвивальна – оптимізація когнітивних процесів (пам'ять, увага, сприйняття, уява), удосконалення дрібної моторики, розвиток розумових здібностей, стимуляція логічного та дивергентного мислення тощо;
- виховна – формування автономності, посидючості, цілеспрямованості, позитивного ставлення до праці (власної та інших), толерантності, акуратності, здатності долати труднощі;

– діагностична – сприяння розвитку самоконтролю, навичок критичного мислення, порівняльного аналізу, корекції та стимулювання творчо-продуктивної діяльності;

– емоційна – генерування позитивних емоцій (радість, задоволення), підвищення мотивації, формування впевненості у власних силах, усвідомлення значущості, розвиток навичок цілепокладання та досягнення мети, регуляція емоційного стану;

– соціальна – формування навичок кооперації, ефективної комунікації, аргументації тощо;

– креативна – стимулювання ініціативності, продукування оригінальних ідей, реалізація творчого потенціалу та ін. [3, с. 54].

Висновки. Підсумовуючи, констатуємо, що LEGO-технологія є ефективним дидактичним інструментом в освітньому процесі дошкільників. Завдяки полісенсорній стимуляції та інтеграційному потенціалу, вона демонструє позитивну кореляцію з розвитком базових компетентностей.

LEGO-конструювання оптимально реалізує принцип гейміфікації, залучаючи дітей до активної пізнавальної діяльності, експериментального дослідження та ігрового моделювання, що, своєю чергою, сприяє самостійному відкриттю нового знання, розвитку ключових навичок та ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

LEGO-конструктор полегшує процес когнітивної асиміляції, надаючи можливість моделювання різноманітних операцій безпосередньо в навчально-пізнавальному контексті. Функціональний спектр застосування LEGO-технології у формуванні базових компетентностей дошкільників охоплює дидактичну, виконавчу, розвивальну, виховну, діагностичну, емоційну, соціальну та креативну сфери.

Література

1. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с.
2. Романенко Л. В., Воловенко Н. П. Застосування LEGO-технології на уроках математики в початковій школі: теоретичний вимір. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). С. 429–434.
3. Шаран О. В., Шаран В. Л., Стецьків М. С. Особливості використання LEGO-технологій в процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 44., Том 2. 2023, С. 51–54.

Кондратова Вікторія Вадимівна

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
(м. Кропивницький, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сучасні цифрові технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу у закладі дошкільної освіти, особливо під час змішаного/дистанційного навчання. Тому проблема вивчення особливостей використання цифрових технологій в закладах дошкільної освіти є актуальною.

Аналіз публікацій науковців, педагогів (В. Биков, Д. Галкін, М. Жалдак, М. Лещенко, П. Матюшко, О. Овчарук, В. Ребрина, О. Стрижак, М. Шишкіна, А. Яцишин) дозволив зробити висновок про значний потенціал цифрових інструментів у збагаченні та оптимізації освітнього процесу.

У БКДО введено освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота» (варіативний складник), що передбачає формування та розвиток цифрової компетентності дошкільника [3].

Важливою умовою реалізації цифрового навчання є розвиток у дітей інтелектуальних здібностей, образного мислення, уяви, соціального інтелекту в процесі пізнавальної діяльності за допомогою цифрових технологій [2].

Мета статті: розгляд можливостей використання цифрових технологій для оптимізації та збагачення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, наведення прикладів використання онлайн-сервісу Book Creator.

Цифрові технології – електронні інструменти, пристрої та ресурси, що опрацьовують, генерують або зберігають дані. Під цифровими освітніми технологіями розуміють використання різноманітних електронних засобів та програмного забезпечення з метою покращення якості навчання та забезпечення доступу до знань здобувачам освіти [1].

Використання онлайн-сервісів в освітньому процесі дошкільнят відкриває нові горизонти для розвитку їхніх пізнавальних та творчих здібностей.

Для розвитку **пізнавальних здібностей** онлайн-сервіси пропонують широкий спектр інтерактивних ігор, завдань та вправ, які залучають дітей до активного навчання. Це сприяє розвитку пам'яті, уваги, логічного мислення та аналітичних здібностей. Онлайн-сервіси використовують яскраві картинки, анімацію та інші візуальні ефекти, що полегшує сприйняття

інформації та робить навчання цікавішим. Для розвитку **творчих здібностей** багато онлайн-платформ пропонують інструменти для малювання, моделювання та конструювання, що дозволяє дітям реалізувати свої творчі ідеї.

Наприклад вони можуть створювати малюнки та ілюстрації за допомогою графічного редактора Paint, Paint 3D. Онлайн-платформи надають доступ до величезних колекцій дитячих пісень, класичної музики, фольклорних творів та інструментальних композицій. YouTube та інші відеохостинги пропонують безліч відеороликів з демонстрацією музичних інструментів, танцювальними рухами, дозволяють віртуально грати на різних інструментах тощо.

Book Creator – онлайн-сервіс для створення інтерактивних книг. Інтерактивні книги містять текст, зображення, аудіозаписи, відео. Коли педагог реєструється, то отримує бібліотеку з можливістю створення 40 книг безоплатно. Послідовність реєстрації наступна:

1. Зайти за посиланням <https://bookcreator.com/>.
2. Натисніть праву кнопку миші, перекладіть сторінку на українську мову.
3. Натисніть на плашку «Створити безплатний обліковий запис».
4. Натисніть «Switch to teacher» і зайдіть, як учитель.
5. Натисніть «Sign in with Google» і зайдіть зі свого акаунта.
6. Натисніть плашку «Other».
7. Оберіть назву предмета.
8. Напишіть назву своєї бібліотеки.
9. Перейдіть до своєї бібліотеки.
10. Натисніть «New Book».
11. Виберіть варіант шаблону.
12. Натисніть «+» та розгляньте інструментарій.
13. 1-а сторінка – обкладинка. Підпишіть її (прізвище, ім'я автора, назва книги, ілюстрація суголосна назві книги).
14. Створіть сторінки своєї книги (вони можуть включати: відео педагога з мотиваційними словами щодо змісту та роботи з книгою, ілюстрації, малюнки, звукові повідомлення, відеоматеріали, онлайн-ігри, створені за допомогою інших онлайн-сервісів, наприклад: Wordwall (<https://wordwall.net/>), Learningapps (<https://learningapps.org/>) тощо).
15. По завершенню роботи опублікуйте книгу та скопіюйте посилання (див. рис. 1, 2, 3).

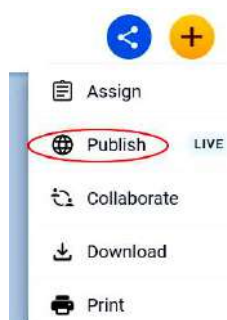

Рис. 1

Рис. 2

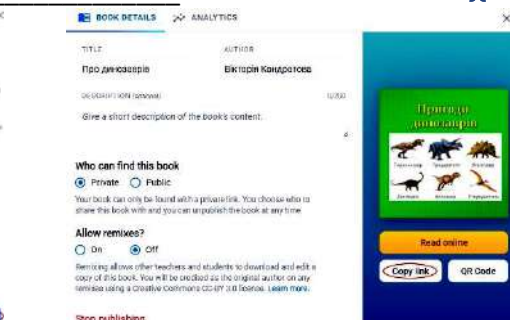

Рис. 3

Пропонуємо розглянути особливості **використання інтерактивних книг**, створених у Book Creator в освітньому процесі закладу дошкільної освіти:

1. Знайомство на початку року. Можна створити інтерактивну книгу, що буде розповідати про заклад дошкільної освіти (про вихователя та/або про інших педагогічних працівників закладу). Можна запропонувати батькам скласти власну інтерактивну книгу про свою дитину: написати прізвище, ім'я, дату народження дитини; розташувати світлину; описати улюблені ігри та заняття дитини вдома: як вона проводить вільний час, чи є домашні обов'язки, які книги, мультфільми, передачі дитина любить, в які ігри переважно грається, як батьки підтримують розвиток дитини (читання, спільні ігри, навчання), які успіхи та досягнення дитини; особистісні якості та соціальна взаємодія: який у дитини темперамент, риси характеру, як вона спілкується з однолітками, братами / сестрами, чи є у дитини друзі; звички та вподобання; очікування батьків від ЗДО: на що батьки звертають особливу увагу в розвитку дитини, яку допомогу вони очікують від педагогів, чи є якісь побажання щодо освітнього процесу тощо). В кінці року можна запропонувати батькам переглянути книгу та доповнити її, розповісти про зміни.

2. Створення інтерактивних книг - порад для батьків. Наприклад: *рекомендації щодо виховання, розвитку певних навичок* (правила поведінки у ЗДО); *розвиток мовлення*: спільне читання (як обирати книги, як ставити запитання під час читання, заохочення до переказу й обговорення твору), ігри зі словами (складання слів, римування, відгадування загадок, логопедичні вправи); *розвиток пізнавальних процесів*: гри на розвиток уваги та пам'яті, логічного мислення, уяви; ознайомлення з навколишнім світом (спостереження за природою, обговорення професій тощо), *розвиток елементарних математичних уявлень* (лічба предметів, порівняння кількості, знайомство з геометричними фігурами, математичні онлайн-ігри), проведення простих дослідів та експериментів (виращування рослин, спостереження за властивостями води тощо); *художньо-естетичний розвиток*: заохочення до малювання, ліплення, аплікації, слухання музики різних жанрів та обговорення музичних творів; ознайомлення з творами мистецтва (розгляд картин, скульптур, обговорення їхнього змісту та емоційного впливу), залучення до театралізованої діяльності (розігрування

з дітьми казок, інсценізації); *фізичний розвиток та здоров'я*: правила організації рухової активності вдома (ранкова гімнастика, рухливі ігри, прогулянки на свіжому повітрі), формування культурно-гігієнічних навичок, сприяння здоровому харчуванню (обговорення користі різних продуктів), режим дня у малюнках, створення безпечного середовища вдома; *розповідь про цікаві проєкти, над якими працювала група*.

3. Створення інтерактивних книг з метою ознайомлення дітей з термінами, які вивчаються, з новою темою заняття. Наприклад, в інтерактивній книзі на тему: «Транспорт» (ознайомлення з видами транспорту) <https://surl.lu/jtbdxz> на с. 2 можемо розглянути «Транспорт на землі» (зображення автомобіля, автобуса, потяга; інтерактив: біля кожного малюнка звучить його назва та характерний звук); на с. 3 – «Транспорт у повітрі»; на с. 4 – «Транспорт на воді»; на с. 5 – «Спеціальний транспорт».

В інтерактивній книзі «Музичні інструменти» <https://surl.li/rdndyd> на с. 2 можемо розповісти про скрипку (зображення скрипки, назва музичного інструмента, характерний звук, світлина про правила тримання інструмента та смичка, виконання музичного твору на скрипці; на с. 3 – про гітару; на с. 4 – про фортепіано, на с. 5 – про барабан тощо; на наступних сторінках можемо запропонувати ігри, наприклад «Хто на чому грає», «Вгадай інструмент за звучанням» тощо, продемонструвати відео, наприклад фортепіанний квартет та дати завдання: розповісти, на яких інструментах грають артисти.

4. Створення інтерактивної книги з метою обміну досвідом, наприклад щодо проведення занять у закладах дошкільної освіти (Н. Шаповал інтегроване музичне заняття для дітей старшої групи «Чарівне дерево оживляємо, пташок із вирію викликаємо» <https://surl.li/nfpmec>).

Висновок. Використання цифрових технологій в організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти відкриває нові перспективи для підвищення його ефективності, зацікавленості дітей та професійного розвитку педагогів. Інтеграція сучасних цифрових інструментів в освітній процес дозволяє зробити його більш наочним, інтерактивним та індивідуалізованим, враховуючи вікові особливості та пізнавальні потреби дошкільників. Важливим є забезпечення балансу між використанням цифрових інструментів та традиційними формами роботи з дітьми, а також підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників.

Література

1. Гончарова І. П. Цифрові технології в освіті як засіб покращення доступності та ефективності навчання. URL: <https://surl.li/znxtws>.
2. Колеснікова І. В., Орлова О. А. Цифровізація освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. URL: <https://surl.li/dpewyp>.
3. Наказ МОН України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція». URL: <https://surl.li/odqtwl>.

Котелянець Наталка Валеріївна
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Здоров'я з-поміж всіх загальнолюдських цінностей є основою повноцінного та продуктивного життя кожної людини. Здоров'я в Україні розглядають як вирішальний чинник як економічного розвитку, так і конкурентоспроможності держави.

Сьогодні проблема збереження здоров'я дітей посідає пріоритетні позиції, що висвітлено в Законах України «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовому компоненті дошкільної освіти. Одним із завдань реформування дошкільної освіти є виховання гармонійно довершеної, розвинутої, здорової особистості, яка здатна повністю реалізувати свої інтелектуальні, фізичні, моральні та духовні можливості.

Здійснений аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що різноманітні питання формування та розвитку здоров'язбережувальної компетентності дітей досліджували такі науковці: В. Миценко (життєві навички та ключові компетентності як основа здорового способу життя), С. Фішев, Ю. Фішев (формування у дітей здоров'я та здорового способу життя в процесі здійснення фізичного виховання), Т. Андрющенко (формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку), Р. Валецька, О. Ващенко, О. Петрик, Т. Цюпак, Ю. Цюпак (формування умінь і навичок здорового способу життя учнів початкових класів), особливості формування фізичного здоров'я (О. Богініч, Л. Волков, Е. Вільчковський, Н. Денисенко, О. Дубогай, М. Єфіменко, С. Петренко, О. Потужний, Л. Сварковська, Ю. Шевченко та ін.), забезпечення основ здорового способу життя (Н. Андрєєва, Т. Бабюк, Н. Бикова, Т. Овчиннікова, А. Ошкіна, О. Перевертайло та ін.).

У Базовому компоненті дошкільної освіти у змісті освітньої лінії «Особистість дитини» заявлена «здоров'язбережувальна компетенція», що передбачає «обізнаність дитини із будовою власного тіла, навичками гігієни за його доглядом; приналежністю до певної статі; продуктами харчування; показниками власного здоров'я, цінністю здоров'я особистості; уміння виконувати базові рухи та гімнастичні вправи; застосовувати здобуті знання, уміння та навички збереження здоров'я, не зашкоджуючи як своєму власному здоров'ю, так і інших людей» [1].

Початок формування здоров'язбережувальних компетенцій відбувається

з моменту народження людини та триває впродовж життя. Слід розуміти під цим поняттям характеристики та властивості дошкільника, які спрямовані на збереження власного соціального, фізичного, психічного, духовного здоров'я та власного оточення. З питань здоров'язбереження основними показниками компетентності є: уявлення про здоров'я, про чинники, які мають впливати на здоров'я та про здоровий спосіб життя; значення «здоров'я» як загальнолюдської цінності; вміння відстежувати та фіксувати як позитивні, так і негативні зміни як в стані власного здоров'я, так і здоров'я оточення.

Стан оптимальної відповідності, гармонії між психологічним, біологічним та соціальним у житті та діяльності особистості є основним критерієм здоров'язбережувальної компетенції. Задля зміцнення та збереження здоров'я потрібне повноцінне харчування, рухова активність, додержання режиму праці. Дошкільника неможливо змушувати вести здоровий спосіб життя, проте необхідно прищеплювати, виховувати здоров'язбережувальні компетенції.

На рівень розвитку таких компетенцій впливає багато факторів, а саме: колектив, родина, засоби масової інформації. Взаємодія дошкільного закладу та сім'ї має особливе значення. Здоров'я дитини дошкільного віку починається з родини, а педагогічна просвіта батьків має стати водночас і умовою і формою спільної праці закладу дошкільної освіти та сім'ї у розв'язанні проблеми формування здорового способу життя.

У дошкільний період життя поглиблена робота з дітьми передбачає діяльність на основі набуття ними здоров'язбережувальної компетенції, зазначеної у Базовому компоненті дошкільної освіти: формування у дошкільників позитивної мотивації щодо збереження власного здоров'я; системи знань про здоров'я та фактори його збереження; життєвих навичок, які сприяють збереженню соціального, фізичного, психічного та духовного здоров'я. Робота має відбуватися з урахуванням психологічних та вікових особливостей, а також життєвого досвіду дошкільників.

Значну увагу зміцненню та збереженню здоров'я дитини дошкільного віку, його значенню для повноцінної життєдіяльності, дотриманню правил здоров'язбережувальної поведінки приділено в освітній лінії «Особистість дитини» Базового компонента дошкільної освіти. Визначено кінцеві показники набутих компетенцій дитиною перед вступом її до школи. Так, старший дошкільник усвідомлює цінність власного здоров'я, володіє елементарними знаннями про основні чинники, які впливають на збереження здоров'я, розуміє необхідність зміцнення здоров'я, запобігання захворюванням, щоденної ранкової гімнастики, масажу, плавання, правильного харчування, безпечної поведінки, гігієни тіла.

Інтегральним показником суспільного розвитку, віддзеркалення його

соціального-економічного, морального й екологічного добробуту, могутнім фактором впливу на науковий, економічний, культурний потенціал країни є стан здоров'я молодого покоління.

У результаті здійсненого аналізу наукових розвідок багатьох учених, у визначеннях спільним є те, що провідна роль у збереженні здоров'я все ж таки належить самій особистості, її цінностям, способу життя, настановам, ступеню гармонізації її внутрішнього світу з суспільством.

Цілісний розвиток дитини дошкільного віку може бути реалізований за умов, якщо в закладі дошкільної освіти використовуються здоров'язбережувальні та здоров'яформувальні технології, які педагоги реалізують комплексно через: створення в закладі безпечного розвивального середовища, екологічно сприятливого життєвого простору, забезпечується повноцінне медичне обслуговування, збалансоване харчування, забезпечення оптимізації рухового режиму, реалізація системного підходу щодо формування у дітей ціннісного ставлення до власного здоров'я та мотивації щодо здорового способу життя, системне дотримання гармонійних, доброзичливих взаємин між педагогом та дітьми.

Педагоги в сучасних закладах дошкільної освіти використовують в процесі життєдіяльності дітей комплекс різних засобів: фізичні вправи (ігри, гімнастика, елементи спорту та туризму), природне середовище (сонце, повітря, вода), гігієнічні чинники (режим сну, харчування, відпочинку та занять, гігієна взуття, одягу, обладнання тощо).

Задля повноцінного фізичного розвитку дітей, заклад дошкільної освіти забезпечує системне проведення фізкультурно-оздоровчої роботи, організацію у повсякденному житті рухової активності та проведення занять з фізичної культури.

Системне впровадження в закладах дошкільної освіти здоров'язбережувальних технологій сприяє:

- реалізації завдання здоров'язбереження та забезпечує створення сприятливих умов виховання, розвитку, навчання дитини. Такими умовами є: спокійне середовище закладу дошкільної освіти, яке не пригнічує психічні процеси дитини, відсутність стресових ситуацій, адекватність висунутих до дошкільника вимог, зростання дитини у прийнятному, найбільш відповідному його природі темпі;
- здійснення оптимальної організації освітнього процесу (відповідно до статевих, вікових, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм);
- забезпечення повноцінного та раціонально організованого рухового режиму (для дітей раннього віку до 3-х годин, для дошкільників молодшого віку 3-4 години, для дошкільників старшого віку 4-5 годин).

У здоров'язбережувальній педагогіці – галузі педагогіки, особлива увага якої приділяється пріоритету здоров'я з-поміж інших напрямів освітньо-

виховної роботи, що включає формування в закладах освіти здоров'язбережувального середовища, виховання в дітей культури здоров'я сфокусовані всі зазначені вимоги.

Здоровий спосіб життя – це свідоме дотримання правил життєдіяльності, що забезпечують гармонійний розвиток психічного, фізичного, духовного, соціального складника здоров'я, удосконалюють адаптаційні можливості організму, сприяють підвищенню життєвої активності людини.

Формування у дітей дошкільного віку здоров'язбережувальної компетентності здійснюється на основі життєвих навичок, які сприяють збереженню соціального, фізичного, психічного та духовного здоров'я, відповідно до чинників збереження здоров'я. Набуваючи певних здоров'язбережувальних життєвих навичок, дошкільники зможуть досягти здоров'язбережувальної компетентності.

Дошкільний вік має свою специфіку щодо формування основ здорового способу життя, яка пов'язана із їхніми анатомо-фізіологічними, психологічними та соціально-особистісними можливостями дітей. Здоров'язбереження може бути реалізоване через систему заходів, що містить взаємозв'язок та взаємодію всіх факторів освітнього середовища, які спрямовано на збереження та активне формування здоров'я, а також навчання дитини здоровому способу життя на всіх етапах її розвитку.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://surl.li/ajouyt>
2. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: [навч.-метод. посіб]. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 246 с.
3. Денисенко Н. Оздоровчі технології – в освітній процес. *Дошкільне виховання*. 2009. № 11. С. 7–8.
4. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.; наук. ред. Г. В. Беленька; Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

Мартін Аліна Миколаївна

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

ЕКОЛОГО-РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК СКЛАДНИК ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Впровадження освіти в інтересах сталого розвитку є одним із пріоритетних напрямів сучасної політики, що неможливо без активної участі освітніх установ та усвідомлення важливості екологічно безпечного використання природних ресурсів і дбайливого ставлення до довкілля. Важливе значення має організація освітнього процесу, спрямованого на інформування дітей дошкільного віку щодо питань охорони навколишнього середовища. Екологічні знання, уміння та переконання є необхідними для формування нового ціннісного ставлення до природи й розвитку екологічно орієнтованої світоглядної свідомості особистості.

Протягом останніх років в Україні, як і в багатьох країнах світу, на державному рівні декларується концепція екологізації виховання. Формування екологічної свідомості передбачає не лише навчання, а насамперед – виховання відповідального ставлення до природи. Тому екологізація загалом усієї системи освіти та виховання є надзвичайно актуальною темою сучасного розвитку суспільства.

Проблеми екологічної освіти та виховання дітей дошкільного віку досліджені Т. Бастраковою, Н. Горопахою, С. Іванчук, Н. Лисенко, З. Плохій, О. Половіною та ін. Науковці наголошують на вагомості формування у дітей дошкільного віку природничо-екологічної компетентності, яка уможливить пізнання природи, розуміння взаємозв'язків у ній та екологічно відповідальну поведінку.

Загальні підходи до екологічного виховання дітей на сучасному етапі були предметом досліджень авторів: Г. Беленької, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Кот, Г. Пустовіта, Н. Пустовіт, Л. Різник, Н. Рижової, Н. Яришевої та ін.

Базовим компонентом дошкільної освіти України визначається, що природничо-екологічна компетенція передбачає наступне: «здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності» [1]. Разом із цим, дитина має сприймати природу як цінність, виокремлювати

позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи та регулювати власну поведінку в природі.

У структурі формування природничо-екологічної компетентності дошкільнят основними компонентами є сприймання природного середовища, рівень знань, умінь, навичок дії в природі, інтерес до вивчення природи, природоохоронна діяльність.

Любов до природи потрібно виховувати з дитинства. Освітні програми для закладів дошкільної освіти містять розділи ознайомлення дітей з навколишнім світом, у межах якого здійснюється пізнання дітьми різноманітних сезонних явищ, рослин, тварин, діяльності людини у природі, явища життя, предметне оточення [2]. Таким чином, на дошкільному етапі вихователі розвивають у дітей спостережливість до різних об'єктів природи та виховують ошадливе ставлення до довкілля.

С. Іванчук визначає екологічне виховання як цілісну систему компонентів, що пояснюють його суть як педагогічне явище, з урахуванням горизонтального (науковий опис) і вертикального (наукове пояснення) вимірів. На думку дослідниці, горизонтальний аспект екологічного виховання включає його ключові поняття: мету, завдання, зміст, очікувані результати, форми, методи, прийоми та засоби, тобто структурні елементи процесу. Своєю чергою, вертикальний вимір розкриває внутрішню логіку функціонування цього процесу, його закономірності та принципи [3].

У контексті цього підходу, екологічне виховання розглядається як система, що включає кілька взаємопов'язаних компонентів:

1) пізнавальний компонент – охоплює знання про природу, її об'єкти, явища, екосистеми, місце й роль людини у природному середовищі, а також форми взаємодії між природою та суспільством і методи її пізнання;

2) ціннісний компонент – передбачає формування екологічно орієнтованих цінностей (прагнення до гармонії, доброчинності, моральності, краси, відповідальності, здорового глузду тощо);

3) діяльнісний компонент – включає готовність та мотивацію особистості до здійснення екологічно доцільної діяльності, зокрема у трудовій, ігровій, дослідницькій або природоохоронній сферах. Такий підхід забезпечує всебічне формування екологічної культури особистості.

Ефективність екологічного виховання дітей дошкільного віку, формування в них основ екологічної свідомості та елементів екологічної культури значною мірою залежить від створення та раціонального використання еколого-розвивального середовища, а також від систематичної цілеспрямованої роботи з вихованнями. Структурними компонентами такого середовища є: об'єкти і явища природи (рослини, тварини, зимовий сад); предметно-дидактичне середовище групового простору та території закладу дошкільної освіти (наочні матеріали, дидактичні ігри, іграшки, література,

природні об'єкти, міні-музеї, навчальні лабораторії, города тощо); інформаційне поле (зміст поданої інформації); а також емоційно-етичне поле мікро- та макросоціального середовища.

Еколого-розвивальне середовище повинне формуватися з урахуванням низки ключових принципів, зокрема:

1) орієнтація на особистість дитини, забезпечення її індивідуального розвитку та самовираження;

2) відповідність середовища віковим і психологічним особливостям дошкільнят, забезпечення гармонійного розвитку та умов для саморозвитку;

3) інтеграція краєзнавчого, країнознавчого та планетарного підходів під час створення екологічного простору в закладі дошкільної освіти.

У дошкільному віці, коли відбувається становлення основ особистості, екологічне середовище має особливо важливе значення як чинник багатогранного розвитку дитини. Саме тому еколого-розвивальне середовище розглядається як ключовий компонент формування природничо-екологічної компетентності у дошкільнят. Це середовище є не лише сукупністю об'єктів та явищ природи, а цілісною системою впливу, що формує світогляд дитини, її ставлення до природи та навколишнього світу.

Ефективним вважається таке еколого-розвивальне середовище, яке передбачає спеціально організовані умови для безпосередньої взаємодії дітей із природним середовищем, забезпечене різноманітними матеріалами й обладнанням для здійснення дослідницької діяльності, сприяє створенню емоційно комфортної, мотиваційно сприятливої атмосфери та активному залученню вихованців до природоохоронної діяльності.

Подальші дослідження доцільно зосередити на вивченні підходів до підготовки майбутніх вихователів у напрямі створення ефективного еколого-розвивального середовища в умовах закладу дошкільної освіти.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://surl.li/ajouyt>

2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт.кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертутіна [та ін.] ; наук.ред. Г. В. Беленька; Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

3. Іванчук С. А. Екологічне виховання дошкільників у контексті його актуальних дефініцій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 2. С. 54–58.

Мендіковська Лідія Іванівна
Олександрійський педагогічний фаховий коледж
імені В. О. Сухомлинського
(м. Олександрія, Кіровоградська обл., Україна)

ФІЛОСОФІЯ КАЗОК В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сучасна дошкільна освіта орієнтована на компетентнісний підхід, який передбачає формування у майбутніх вихователів не лише знань, а й практичних навичок, здатності критично мислити та творчо працювати з дітьми. Одним із важливих засобів педагогічного впливу є казка, адже вона розвиває емоційний інтелект, навчає моралі та допомагає адаптувати дітей до соціального середовища. Особливу роль у цьому процесі відіграють казки Василя Сухомлинського – видатного українського педагога, який розглядав казку як ефективний засіб виховання, формування цінностей і розвитку творчого мислення дитини. Його філософія казок спрямована не лише на виховання дітей, а й на професійний розвиток педагогів, зокрема майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Компетентнісний підхід – педагогічний підхід, що передбачає формування у майбутніх фахівців комплексу знань, умінь і навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності. Філософія казок – система цінностей, моральних принципів і педагогічних ідей, втілених у казках. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського – комплекс ідей, методик і підходів до виховання та навчання дітей, розроблених педагогом. Морально-етичне виховання – процес формування у дітей духовних цінностей, соціальних норм та відповідальної поведінки.

Проблема формування компетентнісного підходу у підготовці майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти є надзвичайно актуальною, адже сучасна освіта потребує педагогів, які здатні працювати за новітніми методиками, якісно, творчо підходити до освітнього процесу та застосовувати інтерактивні методи навчання, проєктні технології, технології проблемного навчання на основі особистісно орієнтованого навчання.

Казки В. О. Сухомлинського мають значний потенціал для формування ключових професійних компетентностей майбутнього вихователя:

- методичної компетентності (володіння методами інтерактивного навчання через казку);
- комунікативної компетентності (розвиток мовленнєвих навичок та емоційного інтелекту);
- психолого-педагогічної компетентності (уміння аналізувати поведінку дитини, спрямовувати її розвиток через казкові образи).

Водночас у сучасній педагогічній науці залишається недостатньо дослідженим питання практичного використання філософії казок В. О. Сухомлинського для формування компетентностей у майбутніх педагогів.

Дослідження спадщини В. О. Сухомлинського активно ведеться українськими та закордонними науковцями. Так, І. Д. Бех [1] розглядає казку як засіб морального виховання, наголошуючи на її значенні у формуванні особистості дитини. Л. В. Ткаченко [3] акцентує на психолого-педагогічному аспекті казок В. О. Сухомлинського. Однак, недостатньо вивченими залишаються методи використання казок видатного педагога у формуванні професійних компетентностей майбутніх вихователів.

Метою статті є обґрунтування ролі казок В. О. Сухомлинського у використанні компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати філософію казок В. О. Сухомлинського у контексті компетентнісного підходу; визначити основні професійні компетентності, що формуються засобами казок; розробити практичні рекомендації щодо використання казок у педагогічній підготовці вихователів.

Казки В. О. Сухомлинського [2] мають певні особливості: моральна спрямованість – формування у дітей почуття доброти, справедливості, любові до природи та людей; розвиток уяви та мислення – казкові сюжети стимулюють креативність дітей; формування емоційного інтелекту – через персонажів діти навчаються розуміти почуття інших.

Казки В. О. Сухомлинського можуть застосовуватися у підготовці здобувачів освіти до майбутньої педагогічної діяльності в закладах дошкільної освіти за такими напрямками:

- методична підготовка – розробка інтерактивних занять на основі казок;
- практична підготовка – використання казок у роботі з дітьми під час педагогічної практики;

– дидактичні ігри та інтерактивні методи – розігрування казок, інсценізації, моделювання ситуацій.

Казки В. О. Сухомлинського є потужним інструментом у формуванні компетентнісного підходу у підготовці вихователів закладів дошкільної освіти. Їх використання сприяє розвитку професійних компетентностей майбутніх педагогів, допомагає їм опанувати ефективні методи роботи з дітьми та формує гуманістичний світогляд.

Перспективи досліджень включають: розробку програмних курсів із використанням казок у підготовці педагогів; впровадження цифрових технологій для інтерактивного навчання на основі казок В. О. Сухомлинського.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2-х кн. Київ : Либідь. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. 2003. с.
2. Казки В. О. Сухомлинського / Упор. В. В. Павленко. Житомир: ФОП Левковець Н. М., 2017.
3. Ткаченко Л. В. Психолого-педагогічні аспекти казки у вихованні дітей. Харків: Видавництво НУП, 2020.

Нагорна Любов Миколаївна

Комунальний заклад дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу
№ 310 Дніпровської міської ради
(м. Дніпро, Україна)

ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ЄДИНИЙ РОЗВИВАЛЬНИЙ ПРОСТІР

Сучасний заклад дошкільної освіти покликаний створювати сприятливе середовище для гармонійного розвитку дитини відповідно до вимог нової освітньої парадигми. Глобалізаційні процеси та соціально-економічні зміни у світі вимагають удосконалення підходів до організації освітнього простору, що забезпечує всебічний розвиток дитини. Єдиний розвивальний простір сприяє формуванню ключових компетентностей, збагаченню соціального та емоційного досвіду, підготовці дітей до навчання в школі, а також інтеграції освітнього, виховного та розвивального компонентів у цілісну систему.

Актуальність створення єдиного розвивального простору зумовлена необхідністю відповідати сучасним викликам освіти та соціально-культурним змінам у суспільстві. В умовах реформування освітньої галузі особливого значення набуває забезпечення цілісного підходу до розвитку дитини, що охоплює всі сфери її життєдіяльності. Інтеграція освітнього та виховного компонентів дозволяє гармонізувати процес формування особистості, забезпечуючи розвиток критичного мислення, комунікативних навичок та креативності. Зважаючи на вимоги сучасного суспільства, саме комплексний підхід до створення розвивального середовища сприяє підготовці дітей до подальшого життя в інформаційному просторі.

Проблема створення єдиного розвивального простору залишається актуальною в умовах модернізації дошкільної освіти. У наукових працях Н. М. Бібік, М. П. Веремійчук, Л. І. Коломієць висвітлюються аспекти організації освітнього процесу в дошкільних закладах, зокрема створення розвивального середовища та впровадження інноваційних методик [1, 2, 4]. Проте проблема інтеграції фізичного, соціального, психологічного та дидактичного компонентів залишається недостатньо дослідженою. Важливо враховувати й культурні та регіональні особливості, що впливають на структуру та зміст розвивального простору.

Метою статті є обґрунтування підходів до створення єдиного розвивального простору в закладі дошкільної освіти та аналіз ефективних

методів його реалізації. Для досягнення цієї мети застосовано аналіз науково-педагогічних джерел, узагальнення практичного досвіду педагогів, а також порівняння вітчизняного та закордонного досвіду.

Єдність розвивального простору забезпечується врахуванням таких аспектів:

- Предметно-розвивальне середовище, яке стимулює пізнавальну активність дітей. Використання природних матеріалів, інтерактивних зон та ігрових куточків сприяє активному пізнанню світу та розвитку дрібної моторики.

- Емоційний комфорт, що сприяє психологічному добробуту та адаптації. Створення дружнього та середовища що підтримує забезпечує відчуття безпеки та мотивацію до активної участі в освітньому процесі.

- Соціальна взаємодія з батьками та громадою для підтримки розвитку дитини. Залучення батьків до освітнього процесу через майстер-класи, спільні проекти та інші форми взаємодії підвищує рівень соціалізації дошкільників.

- Використання інноваційних методик та технологій для формування освітніх компетентностей. Застосування цифрових платформ, інтерактивних дощок та мультимедійних презентацій дозволяє оптимізувати навчальний процес та активізувати інтерес до знань.

Підвищення ефективності розвивального простору залежить від професійної майстерності педагогів, їх здатності до самовдосконалення та впровадження сучасних педагогічних підходів. Застосування технологій критичного мислення, проектного навчання та інтеграції різних видів діяльності сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості.

Висновки. Створення єдиного розвивального простору у ЗДО є важливим аспектом модернізації дошкільної освіти, що відповідає сучасним вимогам суспільства та освітніх стандартів. Такий простір дозволяє забезпечити цілісний розвиток дитини, поєднуючи освітні, виховні та соціалізаційні компоненти в єдину систему. Використання інноваційних методик, інтерактивних технологій та активного залучення батьківської спільноти сприяє створенню сприятливих умов для формування життєвих компетентностей та підготовки дітей до подальшого навчання у школі.

Ефективність реалізації єдиного розвивального простору багато в чому залежить від професійної майстерності педагогів, їх готовності до саморозвитку та використання сучасних освітніх технологій.

Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку конкретних методик формування єдиного розвивального простору з урахуванням індивідуальних потреб дітей та можливостей педагогічних колективів. Актуальним є також створення науково-методичних рекомендацій для впровадження інноваційних технологій та їх адаптації до національних умов. Таким чином, створення єдиного розвивального простору є запорукою гармонійного розвитку особистості та успішної адаптації дитини до сучасних викликів освітнього середовища.

Література

1. Бібік Н. М. Сучасні підходи до організації освітнього процесу у ЗДО. Київ: Педагогічна думка, 2021. 256 с.
2. Веремійчук М. П. Психолого-педагогічні умови створення безпечного розвивального середовища у ЗДО. *Психолого-педагогічні аспекти освіти*. 2023. № 3. С. 33–39.
3. Гриценко Т. О. Стратегії розвитку дошкільної освіти в контексті сучасних освітніх викликів. *Освіта та суспільство*. 2024. № 5. С. 17–22.
4. Коломієць Л. І. Інноваційні підходи до створення розвивального середовища у дошкільному закладі. *Науковий вісник*. 2022. № 4. С. 25–30.
5. Шевченко І. В. Компетентнісно орієнтований підхід у дошкільній освіті: теоретичні та практичні аспекти. *Вісник педагогічних наук*. 2023. № 2. С. 42–48.

Петричка Софія Іллівна

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

ВПЛИВ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Діалогічне мовлення є важливим компонентом мовленнєвого розвитку дитини. За допомогою цього виду мовлення діти вчаться виражати свої думки, будувати зв'язні висловлювання, які дають змогу почати комунікацію з іншими людьми. Дошкільний вік – це сенситивний період для розвитку багатьох процесів, і мовлення не є виключенням, тому саме в дошкільному віці потрібно звертати увагу на розвитку мовлення.

Театралізована діяльність, це один із засобів розвитку діалогічного мовлення, який забезпечує активну мовленнєву діяльність дошкільників і при цьому зменшує навантаження на дитину, оскільки театралізація – це веселий та одночасно навчальний процес, який для дітей є розважальною діяльністю. Тому дуже важливо включати театралізовану діяльність в систему розвитку мовлення дошкільників.

Короткий огляд публікацій. Важливо зазначити, що науковці довели те, що театралізована діяльність, перш за все, сприяє збагаченню словникового запасу та формуванню граматично правильного мовлення. А. М. Богуш пропонує театралізовану діяльність, як один із методів формування зв'язного мовлення. Також при вивченні впливу театралізованої діяльності на розвиток діалогічного мовлення можна спиратися на праці Н. В. Гавриш, О. П. Усової, К. Л. Крутій. Проблеми розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку розглядалися й класиками педагогічної науки, зокрема С. Ф. Русовою та В. О. Сухомлинським. Загалом, театралізація, як засіб розвитку діалогічного мовлення у дітей є об'єктом уваги науковців.

У програмі розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» в освітній лінії «Дитина у світі культури» зазначено, що театралізована діяльність формує вміння брати участь у діалозі та розвиває вміння користуватися засобами інтонаційної виразності [2, 36].

Мета статті розкрити ефективність впливу театралізованої діяльності на розвиток діалогічного мовлення дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. У закладі дошкільної освіти навчають двох основних форм зв'язного мовлення: діалогічного та монологічного. Ми своєю чергою зосередимо увагу на діалогічному мовленню дітей дошкільного віку. Успіх та результативність навчання дітей дошкільного віку зв'язного діалогічного мовлення, багато в чому, залежить від методично грамотного добору методів та прийомів, а також доцільного застосування засобів розвитку мовлення дошкільників, серед яких – театралізована діяльність.

«Театралізована діяльність – це художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва і відтворення в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів» [4, 47].

Театралізовані ігри та драматизація допомагають дітям не лише засвоювати нові слова та мовні конструкції, а й вчитися правильно будувати речення, виражати свої емоції та думки, будувати розмову на основі діалогу.

У Базовому компоненті дошкільної освіти, театралізована діяльність розглядається як ефективний засіб мовленнєвого розвитку дітей, у тому числі формування діалогічного мовлення. Зокрема в освітньому напрямі «Мовлення дитини» зазначено, що дитина має брати участь в діалогах, дотримуючись етикетних норм спілкування та використовувати мовлення для вираження своїх почуттів, емоцій, бажань [1, 19].

Театралізована діяльність сприяє формуванню цих навичок, оскільки під час інсценізації, рольових ігор та драматизації діти вчаться висловлювати свої думки, емоції та взаємодіяти з однолітками, що є ключовими аспектами діалогічного мовлення. Театралізовано-ігрова діяльність дає широкі можливості щодо розвитку творчих проявів дітей. Акторська праця поєднує в собі театралізовані ігри та інсценізації літературних творів у процесі літературних свят, концертів, дитячих вистав тощо. Завдяки цій діяльності розвивається фантазія дошкільнят, в їхньому уявленні виникають яскраві образи літературних героїв.

Театралізовані ігри – це ігри, які придумують самі діти, відображаючи в них враження від пізнання навколишнього світу. Головною ознакою творчої гри є уявлювана ситуація, яку дитина створює замість реальної, діє в ній, виконуючи роль відповідно до тих значень, які вона надає предметам, що її оточують. Педагогічна цінність творчої гри полягає і в тому, що в її процесі,

крім взаємин, обумовлених змістом, ролями, правилами, між дітьми виникають реальні стосунки. Адже їм доводиться домовлятися про гру, розподіляти ролі, контролювати виконання правил тощо. У грі дошкільники легше налагоджують контакт між собою, підпорядковують свої дії, поступаються один одному, оскільки це належить до змісту прийнятих ними ролей і цим самим розвивається їхнє мовлення.

Театралізована діяльність може відображатися у різних видах діяльності, в яких зазвичай різна мета, але при цьому в усіх відбувається розвиток зв'язного мовлення дітей. Серед них:

1. Інсценізація казок та оповідань. Інсценізація допомагає дітям засвоювати послідовність та логічність подій.

2. Театр. Він може бути будь-якого виду: ляльковий, пальчиковий, тіней тощо, але всі вони допомагають подолати сором'язливість, говорити на публіку, вчитись будувати діалог й стимулюють активне мовлення дітей.

3. Створення власних історій. Створення історій допомагає розвивати уяву і стимулює швидку роботу мозку та мовленнєву креативність.

4. Імпровізаційні ігри. Діти мають дуже розвинену уяву, і дуже часто можна помітити, що вони придумують ігри та грають в них. Це дуже ефективний метод, який діти можуть використовувати самостійно, навіть не усвідомлюючи цього.

Усі ці види діяльності реалізуються по різному, але всі вони містять розвиток зв'язного мовлення дошкільників та допомагають їм розвивати такі навички: підтримка та ініціація початку розмови; звертатися із запитанням до співрозмовника; відповідати на запитання; вживати мовні та немовні засоби виразності; дотримуватись правил мовного етикету.

Особливе значення театралізованої діяльності полягає в опануванні дітьми літературною мовою та засвоєнні культури мови. Дошкільники вчаться спілкуватись, вести діалог, керувати силою голосу, темпом мовлення, що відповідає дійовій особі.

Театралізована діяльність позитивно впливає на формування мовленнєвої активності дітей. Драматизація створює емоційне піднесення і сприяє прониканню в емоційний стан персонажа.

Висновки. У дошкільному віці відбувається інтенсивний розвиток діалогічного мовлення. Ефективність цього процесу залежить від включення дитини в театралізовану діяльність, яка займає вагоме місце в розвитку

мовлення. Особливе значення театралізованої діяльності полягає в опануванні літературною мовою, що розвиває виразність мовлення.

Отже, театралізована діяльність – це ефективний засіб розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку. Залучення дошкільників до театралізованих ігор та вистав у освітній процес сприяє ефективному розвитку, що містить в собі мовленнєве вдосконалення, соціалізацію та емоційне становлення дітей дошкільного віку.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://surl.li/ajouyt>
2. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. 2017, 256 с.
3. Воронова В., Гавриш Н. Художнє слово і дитяче мовлення. Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2005. 128 с.
4. Крутій Л.К. Дошкільна лінгводидактика: словник-довідник: понад 600 термінів понять і назв / Упор. А. М. Богуш, К. Л. Крутій. Запоріжжя ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2014. 200 с.

Скуренко Світлана Леонідівна
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Умови воєнного стану кардинально змінили ситуацію функціонування системи дошкільної освіти. Першим суттєвим викликом стала потреба організації освітнього процесу з дотриманням безпекових умов. А другим — пошук форм, засобів, методів забезпечення права кожної дитини на якісну освіту та здійснення освітнього процесу.

Тому виникла необхідність збільшення кількості дітей, які мають доступ до формальної або неформальної освіти, включаючи ранній розвиток; підтримка отримання дітьми дошкільного віку освіти (навчання) в умовах війни через розвиток педагогів та надання консультацій батькам; сприяння наданню дошкільних послуг у змішаному форматі дітям, зокрема у районах, де закриті дошкільні заклади, а також мобілізації батьків, інформуванню та навчанню з метою забезпечення безперервності розвитку, навчання дітей вдома.

Проблеми, які виникли в дошкільлі в контексті війни:

- знищення інфраструктури та дитячих садків;
- вимушена міграція за межі країни;
- руйнування матеріально-технічної бази;
- відсутність укриття;
- брак кадрів, низька заробітна плата;
- у великих містах наповненість груп залишається високою;
- важкодоступність у прифронтових областях, гірській місцевості, віддалених селах;
- система освіти не гнучка, не адаптована до викликів війни.

Саме з метою подолання цих викликів Міністерство освіти і науки України, Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ запланували реалізацію нового проєкту «Покращення доступу до дошкільної освіти в Україні». Проєкт реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти. Тривалість його – з 01 березня 2024 року по 15 травня 2025 року. Пілотування проєкту проходило в 13 прифронтових областях та 47 пріоритетних громадах, які обиралися з огляду на те, що:

- дитячі садки розміщені далеко від домівок дітей;
- у віддалених селах і гірській місцевості немає дитсадків;
- у прифронтових областях знищено чи пошкоджено дитячі садки внаслідок воєнних дій.

Проєкт дав змогу відкрити нові альтернативні моделі та форми здобуття

дошкільної освіти, а саме:

- дошкільний осередок;
- домашній дитячий садок;
- мобільний дитячий садок (мобільна група).

Пріоритети дошкілля залишаються незмінними:

- Безпека кожної дитини.
- Право на освіту.
- Територіальна доступність дитячих садків.
- Розвиток особливостей, здібностей дитини.
- Задоволення потреб та інтересів дитини.

Дошкільний осередок

Місце діяльності: при установі, підприємстві, організації.

Вік дітей: 3-6 років.

Кількість дітей: 1–3 роки – до 8 дітей, 3–6 років – до 20 дітей, різновікові – до 15 дітей.

Графік роботи: відповідно до режиму роботи установи, підприємства.

Харчування: узгоджується з батьками, якщо тривалість перебування понад 4 годин – гарячий обід.

Освітній процес: здійснює вихователь, батьки теж можуть брати участь.

Фінансування: власник утримує приміщення, держава/громада/партнер сплачує заробітну плату, комунальні послуги (за договором).

Форма власності: корпоративна (державна, приватна, державно-комунальна чи інша).

Переваги дошкільного осередка

Для дитини та батьків. Дитина менше тривожиться; батьки мають більше часу на спілкування та взаємодію з дитиною під час обідньої перерви, дорогою до дитсадка та додому.

Для бізнесу. Підвищується престиж організації як роботодавця, утримання талановитих працівників, зростає їх лояльність, отримуються соціальні бенефіти (пільги).

Домашній дитячий садок

Місце діяльності: у приватному будинку або квартирі, окрема будівля не потрібна.

Вік дітей: 1-6 років.

Кількість дітей у групі: до 7 дітей різного віку.

Графік роботи: гнучкий, перебування дітей короткотривале.

Харчування: узгоджується з батьками.

Освітній процес: здійснює вихователь, батьки теж можуть брати участь.

Фінансування: держава сплачує заробітну плату, комунальні послуги.

Надає соціальний захист певним категоріям, батьки оплачують харчування.

Переваги домашнього дитячого садка

Для дітей і батьків. Діти перебувають з батьками в комфортних домашніх умовах у невеликій групі, з організованим доглядом, дозвіллям та

розвитком. Батьки отримують професійний розвиток, можливість здобути додаткову освіту, трудовий стаж та заробітну плату, зростає їх соціальний статус.

Для держави. Часткове розв'язання дефіциту місць у комунальних ЗДО і доступності до дошкільної освіти, де її немає. Легалізація приватних дитячих садків, які працюють в тіні, ліцензування та моніторинг їх послуг.

Мобільний дитячий садок

Формат організації процесу:

перший варіант – група вихователів приїздить у населений пункт у визначене місце за визначеним графіком. Діти відвідують дитячий садок у спеціально обладнаному автобусі.

другий варіант – група вихователів приїздить у населений пункт згідно з визначеним графіком. Мають із собою дидактичний інструментарій, заняття проводять у пристосованих приміщеннях за місцем проживання дітей.

Вік дітей: 3-6 років (діти з особливими освітніми потребами – до 8 років).

Кількість дітей у групі: до 10 дітей.

Графік роботи: гнучкий, перебування дітей короткотривале, може збільшуватися відповідно до потреб родини.

Переваги мобільного дитячого садка

Для дітей і батьків. Територіальна доступність, невеликі групи; спеціально обладнане освітнє середовище, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами; розвиток дитини відповідно до Державного стандарту; психологічна та методична підтримка батьків.

Для держави. Реалізація права дітей на освіту; розширення мережі ЗДО; охоплення більшої кількості дітей з особливими освітніми потребами.

Отже, беремо участь у життєво важливих проєктах та не стоїмо осторонь! Найліпша професія – бути фахівцем своєї справи. Замислювати та реалізовувати проєкти. Бути гнучким і швидко реагувати на потребу корегувати процес. Уміти організовувати й організовуватися. А ще – милуватися результатом, пишатися і надихатися ним. Україні – квітнути, нам – робити своє: чесно, якісно, прозоро, результативно!

Література

1. Взаємодія. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/vzaemodiya>.
2. Всеукраїнська громадська організація «Асоціація працівників дошкільної освіти». URL: <http://surl.li/ufvzk>.
3. Освіта переможців : стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf>.

Стреленко-Гур'єва Уляна Вікторівна

Дошкільний навчальний заклад
комбінованого типу (ясла-садок) № 19 «Світлячок»
Смілянської міської ради Черкаської області
(м. Сміла, Черкаська обл., Україна)

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК НАДІЙНИЙ ПОМІЧНИК МУЗИЧНОГО КЕРІВНИКА У ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ МУЗИЧНОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ДИТЯЧОГО САДКА

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується швидким розвитком технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ). Його проникнення в різні сфери життя, включно з освітою та мистецтвом, відкриває нові можливості та ставить перед педагогами нові виклики. Діти покоління Альфа відрізняються схильністю до прийняття самостійних рішень та швидкою адаптацією до змін, вони прагнуть свободи вибору та мають чітку власну думку. Нав'язування їм будь-чого навряд чи буде успішним, адже вони починають діяти лише за власним бажанням, особливо це стосується навчання. Усвідомлення необхідності знань – ключовий фактор для їхнього залучення до освітнього процесу. Покоління Альфа нерозривно пов'язане з технологіями, з самого дитинства вони майстерно користуються різноманітними гаджетами [4]. Це впливає на їхні методи навчання та сприйняття світу. Робота музичного керівника дитячого садка відіграє важливу роль у формуванні музичної культури дитини, розвитку її творчих здібностей та емоційного інтелекту. Отже, необхідно дослідити потенціал використання ШІ в роботі музичного керівника при створенні музичного контенту для дітей.

Аналіз досліджень та публікацій. Сучасні дослідження та публікації свідчать про значний потенціал використання ШІ в дошкільній музичній освіті. ШІ може допомогти персоналізувати навчання, автоматизувати створення музичного контенту, розробити інтерактивні ігри та підтримати педагогів. Питаннями використання ШІ в освіті займаються педагоги вищої школи та закладу середньої освіти М. Бойченко та О. Ензельт. Використання ШІ для створення музичного матеріалу стало предметом дослідження І. Бабич та О. Яшиної. Вивченням даного питання саме в царині дошкільної музичної освіти займаються сучасні педагоги-практики: І. Нікітіна, О. Трофименко, І. Чамор та інш.

Мета статті – розглянути можливості використання ШІ в роботі музичного керівника у процесі створення музичного матеріалу для роботи з дітьми під час музичних занять у закладах дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Користь використання ШІ у педагогічній

діяльності є беззаперечною. Як стверджує М. Бойченко, необхідно переглянути підходи до роботи педагогів з сучасними дітьми, адже зараз не здобувачі освіти повинні підлаштовуватися під освітній процес, а саме викладачі повинні змінювати методи та прийоми взаємодії з молодим поколінням задля досягнення ефективних результатів педагогічної діяльності [1].

На думку О. Літіченко, III якнайкраще підходить для зближення музичного керівника з дітьми покоління Альфа, тобто з малюками, які добре орієнтуються у світі інформаційних технологій та сучасного медійного контенту [2].

І. Нікітіна, О. Трофименко та І. Чамор вважають, що III є ефективним інструментом для створення музики. За допомогою ChatGPT можна генерувати тексти пісень, AIVA та Voomy можуть допомогти з написанням музики, а Midjourney – створити обкладинку альбому. Це відкриває можливості для швидкого створення музичного контенту [3].

1. Можливості III у створенні музичного контенту:

- генерація мелодій та аранжувань – III може бути використаний для створення простих, але цікавих мелодій, спеціально розроблених для дитячого віку. Алгоритми III здатні генерувати мелодії на основі заданих параметрів, таких як ритм, темп, тональність та настрої. Також, III може автоматично створювати аранжування дитячих пісень, що існують, додаючи нові інструменти, гармонії та ритмічні варіації;

- написання текстів пісень – III може допомогти музичному керівнику у створенні текстів пісень, особливо якщо потрібно швидко згенерувати текст на задану тему. Алгоритми III можуть генерувати римовані рядки, враховуючи тематику, вік дітей та навчальні цілі;

- створення інтерактивних музичних ігор, які сприяють розвитку музикального слуху, ритмічного чуття та творчих здібностей дітей. Наприклад, III може аналізувати гру дитини на музичному інструменті та давати поради щодо поліпшення техніки, або створювати ігри, де діти повинні вгадувати мелодії, ритми та інструменти;

- підбір музики для різних видів діяльності, таких як ранкова гімнастика, ігри, заняття з розвитку мовлення та театралізовані вистави. III може аналізувати музичні твори на основі заданих критеріїв, таких як темп, настрої, інструментарій та ліричний зміст, і пропонувати відповідні варіанти.

2. Переваги використання III для музичного керівника:

- економія часу та ресурсів: III може автоматизувати багато рутинних завдань, звільняючи час музичного керівника для більш творчої та індивідуальної роботи з дітьми;

- розширення творчих можливостей, адже штучний інтелект може допомогти музичному керівнику в генеруванні нових ідей, експериментах з

різними музичними стилями та жанрами;

– ШІ може допомогти музичному керівнику у створенні якісного музичного контенту, який відповідає потребам та інтересам дітей, а також враховує навчальні цілі та вікові особливості.

3. Виклики та обмеження використання ШІ:

– не може повністю замінити людський емоційний інтелект, який є важливим для створення музики, що викликає емоційний відгук;

– музичний керівник повинен контролювати та коригувати результати роботи ШІ, щоб забезпечити якість та відповідність музичного контенту потребам дітей;

– важливо враховувати етичні питання, пов'язані з авторським правом та використанням ШІ у творчому процесі.

Висновки. Штучний інтелект відкриває нові можливості для музичних керівників дитячих садків у процесі створення музичного контенту. Він може допомогти розширити творчі можливості та підвищити якість музичного контенту. Однак, важливо пам'ятати про обмеження ШІ та використовувати його як інструмент, що підсилює людську креативність, а не замінює її. Музичний керівник повинен залишатися ключовою фігурою у творчому процесі, контролювати та коригувати результати роботи ШІ, щоб забезпечити якість та відповідність музичного контенту потребам дітей. Майбутні дослідження повинні зосередитися на вивченні довгострокового впливу ШІ на розвиток музикальних здібностей дітей, а також на розробці ефективних стратегій інтеграції ШІ в навчальний процес.

Література

1. Бойченко М. Завдання для філософії освіти в Україні у світлі теорії поколінь. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2019. № 2 (25).
2. Літченко О. Нейромережі та штучний інтелект: створюємо контент для музичних занять. *Музичний керівник*. 2024. № 8. URL: <https://emuzker.expertus.com.ua/10017051> (дата звернення: 23.03.2025)
3. Чамор І., Трофименко О., Нікітіна І. Технопарк ШІ, або як штучний інтелект допоміг музкерівнику. *Музичний керівник*, 2024. № 8. URL: <https://emuzker.expertus.com.ua/10017074> (дата звернення: 24.03.2025)
4. Strauss W. and Howe N. *The Fourth Turning: An American Prophecy*. New York: Broadway Books, 1997. 382 p.

Шуляк Яна Олексіївна

Циблівський заклад дошкільної освіти «Колосок»

Циблівської сільської ради

(с. Циблі, Київська обл.)

ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ ЗВУКІВ, РЕЛАКСАЦІЙНОЇ МУЗИКИ ТА ЗВУКОВИХ КАЗОК ДЛЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ДІТЕЙ

У наш тяжкий та буремний час особливої уваги з боку дорослих потребує емоційна сфера дитини. В період коли заспокоїтися важко навіть дорослим потрібно зробити ще неймовірніше розвинути в наших дітей емоційний інтелект як того вимагають умови сучасності.

Емоційний стан дитини відіграє важливу роль у формуванні її світосприйняття, стилю спілкування з оточенням і способу реагування на життєві події. Завдяки своїй емоційній виразності музика здатна впливати на внутрішній світ дитини, допомагаючи їй передавати та проживати власні почуття через звуки.

Проте ефективне формування емоційної сфери можливе лише за умови уважного й мудрого супроводу з боку дорослих. Музика стає цінним інструментом у руках музичних керівників, вихователів ЗДО та батьків, дозволяючи їм м'яко спрямовувати емоційний розвиток дитини та навчати її навичок емоційної саморегуляції.

Психоемоційний стан дитини є визначальним фактором її успішної соціалізації, пізнавального розвитку та адаптації у суспільстві. У дошкільному віці емоційна сфера є надзвичайно чутливою та вразливою до зовнішніх подразників, тому потребує особливої уваги з боку педагогів. Серед ефективних засобів гармонізації емоційного стану дітей все частіше виділяють природні звуки, релаксаційну музику та звукові казки, що використовуються в освітньому процесі, зокрема під час занять з музики.

Науковці наголошують, що музика, зокрема природного походження, чинить глибокий вплив на психологічний стан дитини.

Так, за словами О. Ф. Чалої, «музичне виховання у дошкільному віці повинно ґрунтуватися на розвитку емоційної чутливості, а звуки природи виступають органічним складником цього процесу» [6].

М. М. Воробель у своєму дослідженні зазначає, що «природа є ефективним засобом формування гармонійної особистості та відіграє ключову роль в емоційно-естетичному розвитку дитини-дошкільника» [2].

Звукові казки, збагачені емоційною інтонацією, музичними фрагментами та природними шумами, створюють ефект повного занурення, розвивають уяву, сприяють формуванню емпатії та регуляції емоційного

стану. Як зазначає Л. Артюхова, «інтеграція художнього слова, музики та шумових ефектів у казковий контекст активізує емоційний відгук дитини та сприяє її внутрішній стабільності» [1].

Впровадження ідей акустичної екології в дошкільну педагогіку дозволяє зробити музичні заняття більш чуттєвими, природними та терапевтичними.

Таким чином, використання природних звуків, релаксаційної музики та звукових казок не лише збагачує освітній простір, а й виконує важливу психокорекційну функцію, сприяючи створенню емоційно комфортного середовища для дітей дошкільного віку.

Сучасні технології музичного виховання в ЗДО спрямовані не лише на розвиток музикальних здібностей, а й на підтримку емоційного добробуту дитини. Використання природних звуків, релаксаційної музики та звукових казок є ефективним методом гармонізації психоемоційного стану дошкільників.

1. Вплив природних звуків на емоційний стан дітей

Прослуховування звуків природи (шелест листя, спів птахів, дзюрчання води, шум дощу) допомагає знизити рівень стресу та тривожності. Використання природних шумів у фоновому режимі під час занять або відпочинку сприяє концентрації уваги та розслабленню. Імітація природних звуків через музичні інструменти (бубни, маракаси, дзвіночки, калімба) розвиває слухове сприйняття та креативність.

2. Релаксаційна музика як засіб емоційної стабільності

Використання спокійних мелодій у повільному темпі допомагає дітям заспокоїтися та налаштуватися на позитивний настрій.

Музичні твори у стилі неокласики, саундтреки до мультфільмів або традиційні колискові покращують якість сну та загальний емоційний фон.

Впровадження музично-рухових релаксаційних вправ (наприклад, «музична гімнастика», «подорож під звуки природи») сприяє розвитку моторики та емоційної саморегуляції.

3. Звукові казки як інструмент психоемоційного розвитку

Поєднання голосу, музичного супроводу та природних звуків у звукових казках створює ефект занурення, що розвиває уяву та емоційну чутливість.

Аудіоказки з музичним оформленням сприяють розвитку слухової уваги та мовлення.

Терапевтичні казки з релаксаційними звуками допомагають дітям подолати страхи, навчитися керувати своїми емоціями та знаходити рішення у складних ситуаціях.

Так, наприклад, використання мелодекламації «Прийшла весна» під час організації свята мами та весни в старшій групі допомогло занурити дітей та батьків у чарівний світ пробудження природи навесні. Поєднання спокійної музики, голосу та різних традиційних та нетрадиційних музичних

інструментів (трещітка, дзвіночки, клавеси, бубонці, склянки з водою, свищики тощо) допомогли створити неймовірну атмосферу лісу прямо в музичному залі. Це викликало вау-ефект у батьків та почуття гордості у дітей. Включення таких видів роботи для музичних занять, організації свят є неймовірно цікавим і корисним, як для дітей, так і дорослих.

Використання природних звуків, релаксаційної музики та звукових казок у закладі дошкільної освіти є важливим елементом гармонійного розвитку дітей. Ці технології сприяють покращенню психоемоційного стану, зниженню тривожності, розвитку креативності та формуванню внутрішньої рівноваги дошкільників. Впровадження таких методик у музичне виховання допомагає створити сприятливе освітнє середовище, що підтримує позитивний емоційний стан кожної дитини.

Література

1. Артюхова Л. Музика і дитина. Харків, 2017.
2. Воробель М. М. Природа як засіб емоційно-естетичного розвитку дошкільників (на прикладі німецького досвіду). *Педагогічні науки*. 2012. Випуск 107. URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/1d1>
3. Вплив музики на психіку дитини – розвиток та емоційний стан [Електронний ресурс]. URL: <https://psychologist.com.ua/vpliv-muziki-na-psixiku-ditini-yak-muzika-vplivae-na-rozvitok-ta-emotsijnij-stan>
4. Бойченко С. Музичні вправи, що допоможуть зменшити фізичне та емоційне напруження в дітей. *Музичний керівник*. № 5. 2024. URL: <https://emuzker.expertus.com.ua/10015166>
5. Борисенко К. Розвиваємо емоційний інтелект: експресивні етюди. *Музичний керівник*. № 5. 2024. URL: <https://emuzker.expertus.com.ua/10015167>
6. Чала О. Ф. Теорія і методика музичного виховання дошкільників. Київ, 2015.

Якименко Оксана Миколаївна
Циблівський заклад дошкільної освіти «Колосок»
Циблівської сільської ради
(с. Циблі, Київська обл.)

ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК КОМПЛЕКСНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Період дошкільного дитинства є фундаментальним для формування особистості дитини, її емоційного, соціального та когнітивного розвитку. Заклад дошкільної освіти (ЗДО) відіграє ключову роль у цьому процесі, адже саме тут дитина вперше виходить за межі родини й починає взаємодіяти з соціумом. Це перший організований простір, у якому вона здобуває знання, набуває соціальних навичок і поступово усвідомлює себе як частину суспільства, тому створення комфортного, безпечного та стимулювального середовища є запорукою успішного навчання та виховання дошкільників.

Проблемі створення єдиного розвивального простору ЗДО були присвячені роботи Н. Гавриш, І. Бех, О. Лісовець, І. Карабаєвої, Л. Терещенко, О. Білан, Н. Білоусової та ін.

Метою дослідження було визначити теоретичні засади та практичні умови формування закладу дошкільної освіти як єдиного розвивального простору, який забезпечує гармонійний розвиток дитини через інтеграцію фізичного, інформаційного, психологічного та освітнього середовищ.

Заклад дошкільної освіти – це не просто кімната чи дитячий садочок як будівля, це ціла система умов, у яких відбувається навчання й розвиток дитини. Його можна визначити як тривимірний простір, що складається з трьох взаємопов'язаних частин: фізичного, інформаційного та психологічного простору.

Фізичний простір – це те, що ми бачимо і відчуваємо навколо себе: приміщення (клас, спортивний зал, бібліотека); меблі, освітлення, колір стін, наявність техніки чи навчальних матеріалів; безпека, комфорт і зручність, що впливають на бажання тут бути, гратися, вчитися, розвиватися. Дуже важливим є ергономічність приміщень, екологічність матеріалів, гнучке зонування навчальних та ігрових територій.

Інформаційний простір – це все, що пов'язано зі знаннями, доступом до них і способом їх передавання: підручники, мультимедійні ресурси, Інтернет, віртуальні платформи; методи навчання, навчальні програми, інтерактивні інструменти; обмін інформацією між дітьми, їх батьками, працівниками та адміністрацією ЗДО.

Психологічний простір – це настрій, атмосфера, емоційний клімат у закладі: стосунки між дітьми, їх батьками та вихователями, іншими

працівниками ЗДО, адміністрацією, взаємна повага, довіра, підтримка; відчуття безпеки, визнання особистості, мотивація до розвитку, навчання; умови для розвитку емоційного інтелекту, критичного мислення, креативності та самовираження. Успішний розвиток дитини в ЗДО неможливий без тісної та довірливої співпраці між працівниками закладу й батьками. Це не просто обмін інформацією, а партнерство, де обидві сторони мають спільну мету – забезпечити гармонійний розвиток малюка. Батьки найкраще знають звички своїх дітей, їх потреби, емоційні реакції; педагогічні працівники ЗДО мають фахові знання, методики та досвід організації освітнього процесу. Саме об'єднуючи ці ресурси, можна створити єдине середовище, у якому дитина почуватиметься впевнено та захищено.

У створенні єдиного розвивального простору особливе місце має інклюзивний підхід – це забезпечення рівного доступу до освіти для всіх дітей, включаючи дітей з особливими освітніми потребами, використання корекційно-розвивальних методик, адаптованих програм і партнерська взаємодія з фахівцями (логопедами, дефектологами, психологами та ін.), створення толерантного середовища, де кожна дитина відчуває себе прийнятою та значущою.

Для створення простору гармонійного розвитку та здоров'я важлива організація рухової активності: ранкова гімнастика, спортивні ігри, заняття на свіжому повітрі, впровадження здоров'язбережувальних технологій (дихальна гімнастика, релаксаційні методики, масажні вправи), формування навичок здорового харчування та гігієни з раннього віку.

Основою ефективної та цілісної системи виховання є злагоджена співпраця всього педагогічного колективу. Одним із ключових елементів такої співпраці є регулярний і якісний обмін інформацією між педагогами для формування спільного бачення, спільних цінностей та підходів до розвитку кожної дитини. Педагогічні ради, спільні обговорення складних ситуацій, інформаційні щоденники спостережень за дітьми, педагогічні майстер-класи дають узгодженість дій, професійне збагачення працівників ЗДО, створюють атмосферу довіри й взаємоповаги, де кожен педагог відчуває свою цінність і значущість, а дитина отримує стабільне й передбачуване середовище.

Сучасний заклад дошкільної освіти виконує важливу соціальну функцію як активний складник громади. Саме тому співпраця з громадськістю стає необхідною умовою для створення якісного освітнього середовища та виховання соціально адаптованих, відкритих до світу дітей. ЗДО активно взаємодіє з громадськими організаціями, закладами культури, бібліотеками, медичними установами та місцевим самоврядуванням для збагачення освітнього процесу. Залучення громади дає змогу дітям бачити різноманітність світу, знайомитися з різними професіями, культурними

традиціями села, регіону, країни та цінностями суспільства. Коли діти бачать приклади співпраці, доброчинності, участі в житті громади, це формує у них почуття відповідальності та приналежності.

Висновки та перспективні напрямки подальших досліджень. Заклад дошкільної освіти – це не лише місце навчання та виховання, а простір всебічного розвитку дитини. Гармонійне поєднання освітнього, фізичного, інформаційного та психологічного середовища сприяє становленню успішної особистості. Використання сучасних методик, партнерська співпраця з батьками та громадами, а також забезпечення комфортних умов допомагають зробити ЗДО єдиним розвивальним простором, де кожна дитина отримує можливості для зростання та самореалізації. Серед перспективних напрямків подальших наукових розвідок можна назвати цифровізацію освітнього процесу, використання STEM-методик для розвитку логічного мислення, творчості та експериментаторських навичок у дітей, запровадження технологій екологічного виховання.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні від 12.01.2021 р. № 33.. URL: <https://surl.li/ajouyt>
2. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.
3. Белоусова Н. Г. Розвиваємось – граємо, пізнаємо – зростаємо : [блочне планування організованої діяльності дітей переддошкільного віку за сферами життєдіяльності та лініями розвитку]. *Бібліотека вихователя дитячого садка*. 2011. № 3. С. 3–75.
4. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2-х кн. Київ : Либідь. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. 2003. с.
5. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ: метод. посіб. / заг. ред. Н. Гавриш. Харків : Мадрид, 2015. 220 с.
6. Взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у вихованні самостійності дітей старшого дошкільного віку: навчально-методичний посібник / укл.: О. В. Лісовець. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 99 с.
7. Карабаєва І. І., Терещенко Л. А. Розвивальне освітнє середовище закладу дошкільної освіти: основні компоненти, етапи формування та критерії його оцінювання. *Актуальні проблеми психології. Психологія розвитку дошкільника*. 2020. Вип. 16 (4). С. 89–101.
8. Карабаєва І. І. Понятійно-термінологічне забезпечення процесу створення розвивального освітнього середовища ДНЗ. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i9/15.pdf>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бикова Олена Олександрівна – голова циклової комісії викладачів психолого-педагогічних дисциплін та методик навчання, викладачка педагогіки, викладачка вищої кваліфікаційної категорії, викладачка-методистка, Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В. О. Сухомлинського, Кіровоградська обл., м. Олександрія.

Васильчак Яніна В'ячеславівна – викладачка, Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В. О. Сухомлинського, Кіровоградська обл., м. Олександрія.

Гагаріна Наталія Павлівна – доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти, Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», м. Кропивницький.

Гриценко Оксана Олександрівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 012 Дошкільна освіта, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Зімакова Лілія Василівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти, Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава.

Зубалій Алла Олександрівна – аспірантка кафедри педагогіки та спеціальної освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Карапузова Ірина Валеріївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти, Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава.

Кисленко Ніна Володимирівна – вихователька-методистка ДНЗ комбінованого типу (ясла-садок) № 19 «Світлячок» Смілянської міської ради, Черкаська обл., м. Сміла.

Ковалевська Наталія Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти, Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава.

Кондратова Вікторія Вадимівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти, Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», м. Кропивницький.

Котелянець Наталка Валеріївна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Максімова Літта Єгорівна – заступниця директора з навчальної роботи, викладачка педагогіки, викладачка вищої кваліфікаційної категорії, викладачка-методистка, Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В. О. Сухомлинського, Кіровоградська обл., м. Олександрія.

Мартін Аліна Миколаївна – докторка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Мезенцова Юлія Сергіївна – вихователька комунального закладу «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №25 «Казковий»» Кропивницької міської ради, м. Кропивницький.

Мендіковська Лідія Іванівна – викладачка Олександрійського педагогічного фахового коледжа імені В. О. Сухомлинського, Кіровоградська обл., м. Олександрія.

Нагорна Любов Миколаївна – вихователька комунального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу № 310 Дніпровської міської ради, м. Дніпро.

Петричка Софія Іллівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 012 Дошкільна освіта, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Скуренко Світлана Леонідівна – методистка кафедри дошкільної та початкової освіти, Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», м. Кропивницький.

Стреленко-Гур'єва Уляна Вікторівна – музична керівниця I категорії, ДНЗ комбінованого типу (ясла-садок) № 19 «Світлячок» Смілянської міської ради, Черкаська обл., м. Сміла

Шуляк Яна Олексіївна – музична керівниця Циблівського закладу дошкільної освіти «Колосок» Циблівської сільської ради, Бориспільський р-н, Київська обл., с. Циблі.

Якименко Оксана Миколаївна – директорка Циблівського закладу дошкільної освіти «Колосок» Циблівської сільської ради, Бориспільський р-н, Київська обл., с. Циблі.

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ
Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
17 квітня 2025 р.

Підп. до друку 28.04.2025 р. Папір офсет. Цифровий друк.
Умовн. друк. арк. 5. Обл. вид. арк. 5,18.

*ВІДДРУКОВАНО: ФОП Піскова М.А.
м. Кропивницький, вул. Тараса Карпи, 17–11.*

СВІДОЦТВО ПРО ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ
№ 24440000000027816 від 18.08.2016.

